

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Skolepr.

Realskolen

FOR SKÆRBÆK OG OMEGN

1919 - 1969

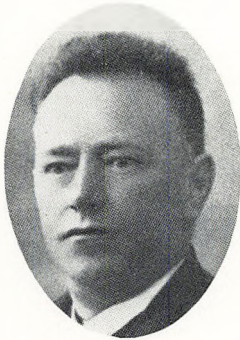
Realskolen
for Skærbæk og Omegn

1919 - 1969

1969

BY OG LANDS BOGTRYKKERI
SKÆRBÆK

Skolens første bestyrelse

Købmand H. F. Hansen
formand fra 1919-1941

Gårdejer N. H. Obling
formand siden 1941

Fru pastor Jørgensen

Jacob Petersen
gårdejer, Mjolden

Fru kaptajn Lauritsen

P. Paulsen
gårdejer, sognerådsformand
Gasse

M. Krog
gårdejer, Astrup

H. Biehl
gårdejer, Vinum

Skolens bestyrelse 1969

Skolens formænd 1919-69

Købmand H. F. Hansen, Skærbæk	1919-1941
Gdr. N. Obling, Barsbøl	1941-1953
Gdr. P. Paulsen, Ø. Gasse	1953-1962
Advokat Sv. Oksen, Skærbæk	1962

Skolens bestyrelsesmedlemmer 1919-69

Købmand H. F. Hansen, Skærbæk	1919-1941
Fru kaptajn H. P. Lauritzen	1919-1928
Fru pastor J. Jørgensen	1919-1949
Gdr. N. Obling, Barsbøl	1919-1953
Gdr. P. Paulsen, Ø. Gasse	1919-1962
Gdr. M. Krog, Astrup	1919-1934
Gdr. H. Biehl, Vinum	1919-1923
Gdr. J. Petersen, Mjolden	1919-1943
* Gdr. S. Degn, Skærbæk	1921-1932

* Postmester Ryge, Skærbæk	1921–1924
Gdr. P. Warming, Døstrup	1923–1944
* Snedkermester Lassen Christiansen, Skærbæk	1924–1932
Fru direktør P. Oksen, Skærbæk	1928–1944
* Overlærer N. Schultz, Skærbæk	1932–1945
* Gdr. Broder Petersen, Skærbæk	1932–1936
Gdr. J. Brink, Søndernæs	1936–1940
* Købmand P. Memborg, Skærbæk	1936–1940
* Bygmester Viggo Jensen, Skærbæk	1940–1961
Købmand Ehm Bendesen, Skærbæk	1944–1962
Gdr. Andr. Degn, Astrup	1944–1964
Pastor E. Stenberg, Vodder	1944–1947
Fru Emma Hansen, Vinumgård	1944–1962
* Cigarhandler P. Møller, Skærbæk	1945–1954
Arkitekt Chr. Skodborg, Skærbæk	1948–1953
Fru dr. E. Ulfbech, Skærbæk	1949–1964
Tømmerhandler H. Holm, Skærbæk	1953–1965
Fru entreprenør H. C. Brink, Virkelyst	1954–1961
* Amdsrådsmedlem H. J. Lassen, Skærbæk	1954–1957
* Sognerådsmedlem Chr. Tychsen, Skærbæk	1957–1961
* Fabrikant C. Findahl, Skærbæk	1961–
Fru Kirsten Rübner Pedersen, Skærbæk	1961–
Dyrlæge M. Kr. Nielsen, Roager	1961–1968
* Lærer H. Jørgensen, Frifelt	1961–1966
Gdr. L. Nissen, Døstrup	1963–1967
Fru Elise K. Henningsen, Skærbæk	1964–
Kornhandler H. Gade, Brøns	1964–
Skovrider B. Lindskov Christiansen, Skærbæk	1965–1967
* Mekaniker H. Boldt, Rejsby	1966–
Overtrafikassistent O. Westergaard, Skærbæk	1967–
Fru Ellen Schmidt, Drengsted	1967–
Mejerist Th. Ravn, Frifelt	1967–
* kommunale repræsentanter.	

Lærere ved skolen 1919-69

R. Jørgensen (bestyrer)	1919–1950
Fru Ottilia Jørgensen	1919–1950
J. Bøgh	1919–1921
Frk. Ingeborg Nørskov	1919–1921
O. Jacobsen	1919–1920
Frk. Emma Lindegaard	1920–1965
Frk. Helga Rübner-Petersen	1920–1964

H. Chr. Hansen	1921–1928
Gustav Lehmann	1921–1925
E. Grønlund	1921–1959
H. Rud Hansen	1923–1925
N. Dissing	1925–1935
J. Chr. Hansen	1931–1933
Frk. G. Høgsbro Appel	1932–1936
J. Kortsen	1935– bestyrer fra 1950
P. Steffensen	1936–1945
Frk. Verden	1938–1939
H. Tygesen	1944–1946
Frk. A. Nedergaard Larsen	1945–1946
Sv. Vigstrup Jensen	1946–1947
Aage Larsen	1946–1947
Fru Sonja Sørensen	1946–1950
Fru K. Jensen	1947–
E. Bjørn	1947–1953
Fru K. Krog	1950–1952
Fru K. Thomsen	1953–
L. Thomsen	1953–1961

Skolens lærere maj 1969

N. Å. Knudsen	1953–
E. Mikkelsen	1959–1960
B. F. Petersen	1960–
Fru E. Christensen	1961–
J. Hamle	1962–1963
Fru E. Lerche	1963–
H. Lerche	1963–
S. Frodelund	1967–
Fru H. Møller	1968–
K. Møller	1968–

Omkring Skærbæk Realskoles oprettelse

Under første verdenskrig begyndte man at tale om den mulighed, at Sønderjylland kunne komme tilbage til Danmark. Da det sønderjyske spørgsmål altid havde interesseret min mand – ligesom min far – begyndte vi at tænke på, hvor interessant og dejligt det ville være at få et arbejde hernede.

Der ville blive brug for eksamensskoler, og da min mand havde arbejdet som lærer i 12 år ved private realskoler i Skanderborg og på Bogø, kunne det nok forsvares at søge plads som bestyrer.

Efter grundige overvejelser henvendte min mand sig i januar 1919 til undervisningsinspektionen og fik det svar, at han ville få den bedste anbefaling derfra, og at der påtænkte at få oprettet private realskoler i Skærbæk, Gram og Rødding.

I påsken tog han herved, nærmest for at tale med Jepsen Christensen, som imidlertid ikke var hjemme. På vejen videre mod Skærbæk fulgtes min mand med en fremmed, og da denne hørte, i hvilket ærinde han var ude, sagde han: Tag ind til pastor Jørgensens. Det gjorde han og blev overmåde vel modtaget.

Det traf sig så heldigt, at det udvalg, der skulle arbejde med skolens oprettelse, var samlet den dag, og min mand fik derved lejlighed til at tale med de forskellige, først og fremmest købmand H. F. Hansen, der gik stærkt ind for sagen, og som blev skolens formand gennem mange år. Min mand følte sig så tiltalt af egnen og befolkningen og den rolige og målbevidste måde, man greb sagen an på, at der hverken blev tale om Gram eller Rødding. Jeg var lidt skuffet, men min mand forsikrede, at jeg ville synes det samme som han, når jeg kom herved i pinsen, som det var blevet aftalt, og deri fik han ret.

Skolen var tænkt som et interessentskab, og der blev forespurgt i alle sogne, om interesserede var villige til at tegne kapital. Tegningen gik over al forventning. Der var meget at ordne, og mange breve veksledes mellem Skærbæk og Skanderborg. Der skulle købes en bygning, og de fleste var mest stemt for den, hvor nu Kemikohl har til huse, og hvor der var kunstvæveskole. Det blev imidlertid ikke til noget, men så

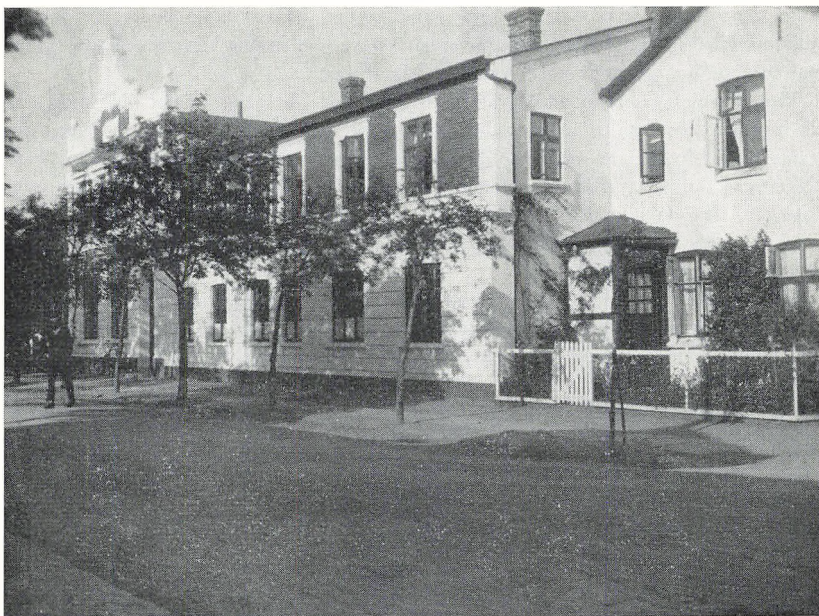
kom Centralhotellet på tale, og min mand syntes, det var langt bedre, da der her var mulighed for udvidelse. Der var en stor have, der kunne blive legeplads, og der var to gode byggegrunde på den anden side af vejen.

Hotellet blev købt for 44.000 mark. Ingen troede dengang, at det blev mere end en foreløbig foranstaltning, men det var et godt valg. Der blev 2 lærerboliger i den gamle del af bygningen, og forholdsvis gode klasseværelser i den to-etages fløj. Hele bygningen skulle naturligvis gennemrepareres. De fire krigsår var jo ikke gået sporeløst hen, især da ikke for hotellet. De to store restaurationslokaler blev klasseværelse for ældste og yngste klasse. Ovenpå var der fire hotelværelser, passende til de ikke så talstærke klasser.

Så tog bygmester Hansen fat. Men der manglede alligevel meget, da vi kom hened den 1. august. En række hotelværelser på 1. sal langs Skolegade skulle være lejlighed, og en lang, bred gang langs den blev til spisestue og køkken.

Så snart min mand havde fået pladsen, var hans første tanke, om han kunne få sin gode og meget dygtige kollega, Johannes Bogh, med til Skærbæk, for så var vi godt hjulpe. Både hr. og fru Bogh havde lyst til at tage med. Det var en stor hjælp for os i de første år. Lærer Bogh var uhyre tålmodig, flittig, munter og alligevel dybt alvorlig, egenskaber, som der i høj grad var brug for, og han blev min mand en ufattelig støtte i det store arbejde med skolen.

Alt var jo meget spændende. Ville vi få elever nok? Ville vi få lov at åbne en skole? Og magtede vi i det hele taget det arbejde, vi havde påtaget os?

Med indtegning af elever gik det godt. Man blev enige om slet ikke at søge om tilladelse, men blot begynde skolen, så fik man ikke nej, og ingen lagde os nogen-
sinde det mindste halmstrå i vejen, skønt vi dog havde amtsforstander Eriksen til
nabo. Hvis det af og til kneb med et eller andet eller med forståelsen, var der altid
gode og hjælpsomme mennesker, der var parate til at hjælpe os og bære over med
os. Vi har fra den første dag mødt den allerstørste venlighed og hjælpsomhed, og
det varede ved til den sidste.

Vi kom til Skærbæk den 31. juli med vore fire børn. Toget var stærkt forsinket,
og det var næsten mørkt, da vi kom. Vi fik den bedste modtagelse af købmand
Hansen, som fulgte med os og forberedte os på, at ikke alt var helt i orden.

Der var ingen døre i lejligheden, så vi sov lidt uroligt de første nætter, da unge
mennesker morede sig med at kravle ud og ind i de store lokaler, hvorfra mægtige
spejlglassruder var fjernet og solgt.

Der var ikke lys, men vi fik en lommelygte, så vi kunne få lidt sengetøj op fra
vognporten, hvor alle vore ting var anbragt. Der var heller ikke noget komfur, men
vi fik da lavet lidt mad på en lånt primus. Det var dog småting, som snart ville
få ende. Værre var det, at staldene og vognporten ud mod Gassevej var fulde af
rotter, der myldrede ind i køkkenet, hvis en eller anden havde glemt at lukke døren.

Så oprandt den 2. september med strålende sol. De 83 indmeldte elever og mange forældre indfandt sig. Efter en morgensang blev de mødt budt velkommen, og min mand gjorde rede for skolens mål.

Det var altsammen meget alvorligt og højtideligt. For mange forældre havde det været en stor beslutning at tage – ligesom et brud med fortiden – en eksamensskole! En dansk skole var det, man længtes efter, men en eksamensskole! Min mand forklarede, at en eksamensskole ikke behøvede at være en terpeskole, og at der jo her – ligesom andre steder – ville være brug for unge med en eksamen. Mange forældre har senere sagt, at det at vide deres børn i en dansk skole var det største, genforeningen bragte dem. Andre har fortalt, at de først samme morgen kunne bestemme sig til at melde deres børn ind.

Skolen tog sig godt ud, nymalet og nyferniseret, nyt materiel og rigtig gode samlinger både til zoologi og fysik, og især de sidste gjorde indtryk på de store.

Så begyndte dagligdagen, og den gav mange overraskelser til både lærere og elever. F. eks. kunne det jo nok irritere en stor dreng eller pige, som da vidste, at de kunne dansk, at blive rettet, når de sagde »et pære« og »en æfel« o. lign. Vi voksne havde jo også vort besvær, ikke mindst frk. Nørskov, som var sjællænder. »Skal du ikke hjem, min lille ven?« »Æ bie'?« Hvad mon hun mener. »Æ bie' Tinne.« Nå, selvfølgelig venter på! »Hvor er hun?« Grædende: »Å æ lovt.« Og hun vidste ikke, hvordan hun skulle komme derop. Hvad forskel der var på i morgen og å morgen var ikke let at klare.

At vi fik lov at begynde med 2. mellem kom af, at vi fik mange elever i 13–14 års-alderen, og det ville for dem blive lidt sent, før de fik eksamen, ja, de fleste ville måske slet ikke få nogen, og da de jo alle havde lært tysk, gik inspektionen ind på, at de tog 2. mellem's pensum, hvad de også let kunne.

Mage til elever har der vist aldrig været, og vi har da altid følt, at de ældste elever omfattede skolen med største kærlighed, og vi dem.

De betragtede det som et privilegium, at de fik lov at komme i en dansk skole, og de tog fat med stor energi. Jeg tror nok, der på det tidspunkt var stor forskel på en dansk og en tysk skole, og både min mand, lærer Bogh og frk. Ingeborg Nørskov var meget stilfærdige og rolige.

Der er jo desværre mange ord, der er forsvundet i daglig tale. Jeg synes, at de to ord »glant« og »spo'se« var så kønne. Når en lille pige sagde: Hvor har vi had'd et glant – eller: det var så spo'se, forstod man rigtigt, hvor dejligt det havde været.

Jeg husker, første gang 2. m. havde stil for og havde fået forklaret, at den skulle afleveres onsdag, rejste Anders Feilberg Jørgensen sig op fra det forreste bord, vendte sig mod klassen og sagde højt og tydeligt: »Æ stil ska' levres a' å wonsda'« Han vidste, at ikke alle kammeraterne havde forstået mit dansk.

Ligesom Skærbæk by så helt anderledes ud dengang efter 4 års krig, hvor de fleste mænd var indkaldt, således også børnene. De kom jo alle med træsko på, og det var nu ikke så helt let at lære, at træskoene skulle blive uden for klassen, ja, endda sættes pænt i orden, og at børnene skulle have skiftesko – »pusser« – med. Jeg så med stor beundring på de hjemmesyede pusser, så pænt de var lavet.

Men at man skulle skifte i alle frikvartererne, var vist en af vore sære idéer, i hvert fald var det svært at gennemføre, skønt legepladsen tit kunne være et slemt pløje uden fliser eller stenbro.

Dagligdagen var begyndt, men hvilken dagligdag! Fuld af oplevelser! For det første kom mange elever til, så allerede til nytår 1920 måtte vi have en lærer mere. Det var godt, så kunne fagene fordeles bedre. Min mand havde f. eks. undervist i gymnastik, hvad han ikke havde gjort før, så det fag og andre fik den nye lærer.

Dernæst skulle vi jo indrette os på at leve af de rationer, som man fik her. Man kunne tage til Ribe engang ugentlig og købe ind, men det syntes vi, at vi hverken havde tid eller råd til. Da jeg første gang gik til købmanden og spurgte, hvad man kunne få uden mærker, sagde han: »Kun wäx.« Hvad var det? – Skosvæerte! Man wäxede skoene dengang. Af og til gik en mand med en klokke, ringede og råbte f. eks.: Der fåes byggryn hos den og den på de bestemte mærker. Vi hentede byggryn, og der var lige til en middag. »De skal gå ud til bønderne, så skal De nok få noget,« sagde man til mig. Nej, så hellere tage til Ribe. Det var ikke nogen morsom tur med et koldt og mørkt tog, og hjemad skulle man passe på at komme ud i Skærbæk. Der var altid mærkelige eksisterer, der hviskede en i øret, om man havde noget at sælge: margarine, sukker eller andet. I begyndelsen forekom det én meget uhyggeligt.

Men af og til kom venlige mennesker med noget. Jeg husker en mægtig pose med byggryn, en lige så stor med brændt rug, som vi kunne male, og det gav dejlig »kaffe«, når først man havde vænnet sig til det, og af og til fik vi lidt slagtemad. Det var en stor hjælp, og efterhånden blev forholdene bedre.

I løbet af efteråret indbød skolen til aftenskole for unge, og der mødte så mange, at begge de to store klasseværelser var fyldt. Der var også en del lidt ældre. Alle havde jo kun lært tysk, og de forstod, at det var vigtigt at få lært noget dansk. Mange havde været på efterskole eller højskole, men ikke så nær alle, så det var en meget uens flok for lærer Bøgh og min mand at arbejde med; men de havde stor glæde af arbejdet.

Hele efteråret og vinteren var der stor foredragsvirksomhed, og vi hørte mange dygtige mænd og mange gode foredrag. Professor Wilhelm Andersen talte flere gange, ligeså P. A. Rosenberg, flere højskoleforstandere – og lærere. Til sådanne foredrag var Landbohjemmet stuvende fuldt, og ved det efterfølgende kaffebord havde vi lejlighed til at træffe mange af egnens folk. Dem så vi også mange af i frimenighedskirken, hvortil folk kom kørende langvejsfra, fra syd og nord, fra øst og vest. Det er ikke så sært, at de, der oplevede de år, syntes, at senere tider ligesom blev lidt matte, men selvfølgelig kan man ikke leve på de højder altid.

Højdepunktet, som vi alle så hen til, var dog afstemningen den 10. februar 1920. Der var store forberedelser at gøre, så det var godt, at der var folk, som f. eks. kaptajn Lauritzen, der havde tid, evne og vilje til at gøre et arbejde. Der skulle skrives uendelig mange breve til folk, som var født her og nu blev indbudt til afstemningsdagen. Alle tilrejsende, som ikke havde familie eller venner, skulle indkvarteres. Jeg husker, jeg syntes, det måtte være en slem skuffelse for dem, der skulle bo på skolen, at komme hen til ganske almindelige mennesker nord fra.

Også på skolen havde vi travlt. De store piger syede flag i massevis og var med til at binde lange guirlander til skolebygningen. Det var jo første gang, det danske flag skulle vaje. Og så oprandt dagen med storm og øsende regn, så mange af de nye flag blev helt ødelagt. Alligevel blev det en dag, man mindedes med tak og glæde. Vi syntes, det var en storslået oplevelse at være med til at stemme Sønderjylland hjem.

Skolen havde imidlertid fået navnet: Mellem- og realskolen for Skærbæk og omegn. Den ejedes af et interessentskab, hvis bestyrelse kom til at bestå af:

Købmand H. F. Hansen, Skærbæk (formand)

Fru kaptajn Lauritzen, Skærbæk

Fru pastor Jørgensen, Skærbæk

Gårdejer Nis Obling, Barsbøl

Gårdejer Peter Paulsen, Øster Gasse

Gårdejer Martin Krog, Astrup

Gårdejer H. Biehl, Vinum

Gårdejer Jakob Petersen, Mjolden

Elevtallet gik stadig fremad, så vi året efter fik de to lærerinder Emma Lindgaard og Helga Rübner-Petersen, og sammen med lærer Ejvind Grønlund, der kom det efterfølgende år, har de trolig delt onde og gode tider med os. Det år kom også lærer Gustav Lehmann og lærer Hansen. Lærer Bogh havde fået stilling i Døstrup, først som andenlærer, senere som førstelærer. Vi savnede ham meget.

Der kom strenge tider for skolen. Børnetallet var jo i hele Sønderjylland gået stærkt tilbage, idet der ikke var født mange børn i krigsårene, og det mærkede vi selvfølgelig også. Dertil kom, at tiderne var pengeknappe. Det var dyrt at holde folk, så hvorfor skulle store drenge og piger gå i skole, når man trængte til deres hjælp derhjemme. Desuden havde den tanke bredt sig, at det var billigere at holde store børn på realskolen end sende dem på efterskole, men man kunne ikke holde realskole for sådanne et års gæster, og min mand måtte ved skoleafslutningen forklare det nærmere: Selvfølgelig kunne ikke alle tage eksamen, men det skulle dog helst være målet.

Så kom de vanskelige tider for landbruget, og næsten alle nye elever søgte om friplads. Det var ikke let, og det så ikke alt for godt ud for vor lille skude, men min mand mistede ikke håbet. Jeg husker nok en dag, hvor min mand kom strålende ind og sagde: To nye elever og ikke tale om friplads. Så gik det igen fremad.

Når jeg nu har taget disse gamle minder frem, skal det være en hilsen til vore ældste elever, som nu ikke er så helt unge mere, og jeg håber, de vil nikke genkendende til nogle af de små træk.

Mange hilsener til alle gamle elever og skolens gamle venner.

Ottilia Jørgensen.

Realskolen for Skærbæk og Omegn 1919-1969

Realskolen for Skærbæk og omegn blev oprettet i 1919 – året inden Genforeningen – på en tid, da man levede i glad forventning om, at Nordslesvig efter en folkeafstemning igen skulle blive forenet med Danmark. Blandt de mange spørgsmål, der i denne anledning trængte sig på, var skolespørgsmålet et af de vigtigste.

Som skolens første formand, købmand H. F. Hansen, Skærbæk, meget betegnende skrev i sin første årsberetning: »Skoleforholdene i Nordslesvig var jo efter skoleordningen sidst i firserne aldrig sådan, at danske forældre kunne være glade for at sende deres børn i skole. Modersmålet blev trængt mere og mere ud af undervisningen, og hvad børnene havde lært i hjemmet og hørt om vore minder og vor historie, blev der ikke fredet om, men taget på med hård hånd. Den unge slægt stod i fare for at blive fremmed for sig selv og for sin fortid.«

Der var derfor først og fremmest brug for en dansk skole her på stedet. At der også var brug for en eksamensskole, opdagede man snart.

En kreds af dansksindede mænd og kvinder fik derfor oprettet Realskolen for Skærbæk og omegn – i første omgang som et interessentskab, der dog et par år senere omdannedes til et aktieselskab og fik det officielle navn: Skærbæk private mellem- og realskole.

Fru skolebestyrer R. Jørgensen har med selvoplevelsens friskhed i den foranstående artikel skildret forholdene omkring skolens oprettelse, dens barndom, ungdom og begyndende manddom. Hvad fru O. Jørgensen af gode grunde ikke har nævnt er den kendsgerning, at det var et sært lykketræf, da skolens første bestyrelse fik held til at knytte hr. og fru Jørgensen til skolen som bestyrerpar.

Kort efter Genforeningen begyndte vanskelighederne for den nyoprettede skole at melde sig i form af økonomisk dårlige tider og dalende elevtal.

Kun den kendsgerning, at det nye bestyrerpar havde rige evner til at magte den livsopgave, som de havde valgt sig her i landet bag digerne, gjorde det muligt for dem at føre skolen frelst gennem modgangstider og sikre dens fortsatte beståen.

De havde en solid erfaring bag sig fra deres tidligere virke på andre realskoler. De var begge meget dygtige og afholdte lærere, der med liv og sjæl gik op i deres gerning. De forstod tillige at skaffe sig dygtige og trofaste medarbejdere. Her skal kun nævnes de tre, som i en menneskealder virkede ved skolen: overlærerne frk. E. Lindegaard, frk. Rübner-Petersen og nu afdøde overlærer E. Grønlund.

Fru O. Jørgensen var sin mand en god støtte, og hun havde en sjælden evne til at gøre skolen til et hjem for eleverne, hvad selv de ældste elever den dag i dag endnu ikke har glemt.

Heldigvis kom der omkring midten af trediverne efter modgangen atter fremgang. Elevtallet voksede støt. Der blev udarbejdet planer for nybygning og ombygning.

I 1944 blev skolen fra at være et aktieselskab omdannet til en selvejende institution.

I 1950 blev det grundet på pladmangel besluttet at afvikle underskolen. Elevtallet var dette år vokset til det hidtil højeste: 220 elever.

Desværre kom den anden verdenskrig i vejen for det planlagte byggeri, og hr. og fru Jørgensen nåede ikke at få det realiseret, inden de i 1950 trak sig tilbage fra skolen til deres nye hjem på Tøndervej. Både min kone og jeg er dem megen tak skyldig, fordi de på enhver måde søgte at lette den vanskelige overgang, det var for os at indtage deres plads på skolen.

Tiden efter 1950 tilhører skolens nyeste historie og må derfor forudsættes som ret kendt blandt elevskriftets læsere. Enkelte ting skal dog nævnes. Den nye skolelov af 1958 kunne have betydet skolens ophør som privat realskole, idet der nu skulle oprettes ikke mindre end tre kommunale realskoler i det område, hvorfra vi hidtil havde rekrutteret vore elever. Takket være sognerådene i vore oplandskommuner, der stedse har indtaget en meget positiv holdning overfor skolen, og absolut ikke

at forglemme vor lokale forældrereds her i Skærbæk, blev der mulighed for skolens fortsatte eksistens.

Den nye skolelov gjorde det påkrævet med faglokaler til fysik og skolekøkken. Derfor byggedes i 1961-62 den nye fløj i skolegården. I 1962-63 moderniseredes gymnastiksalen ved tilbygning og ombygning, så lokalerne nu er fuldt forsvarligt til formålet. I de sidste år har vi tillige gennemført betydelige forbedringer af lokalerne i den gamle fløj.

I 1964-65 førte vi efter tilskyndelse fra skoledirektionen i anledning af de kommende kommunesammenlægninger forhandlinger om skolens overgang til kommunal skole. Gennem forhandlinger og møder syntes det tydeligt at fremgå, at der såvel blandt skolens venner som i den anden lejr var en stærk stemning for, at skolen skulle fortsætte som privat realskole. Bestyrelsen tog dette til efterretning og afbrød forhandlingerne.

I dag er vi nået så vidt, at den nye storkommune om Skærbæk er ved at tage form. Hvordan vor skoles stilling skal blive i storkommunen er endnu ikke afklaret, men vi mener at have ret til en begrundet optimisme. Det frisind, som oplandskommunerne hidtil har vist, kan vel næppe tænkes at blive mindre i det kommende storkommunale sogneråd.

Man vil have svært ved at forestille sig, at dette vil gå med til at gøre egnens skolebillede fattigere og forældrenes chancer for frit at vælge skole ringere, end det hidtil har været tilfældet.

Noget andet, som i høj grad giver grund til optimisme, er den nye tilskudslov for private skoler, som nu har været til behandling i folketinget, og som sandsynligvis vedtages i denne samling med gyldighed fra 1. august i år. Efter denne lov vil vi få 85 pct. af alle skolerelevante udgifter i tilskud fra staten.

Min kone og jeg, der har fået lov til at følge skolen frem til dens 50-års milepæl, vil gerne til slut have lov til at sige hjertelig tak til alle, der gennem årene har bidraget til, at vi kunne glæde os over vor gerning ved skolen i en række gode år. mens vi ind imellem forfriskedes af den blæst og den havgus, der nu engang hører vestergnen til.

Vi takker skolens forældre, nuværende og gamle elever, skolens lærere af både idag og igår samt både aktive og afgåede bestyrelsesmedlemmer.

Karen og J. Kortsen.

Små træk fra en lykkelig tid på Skærbæk Realskole

Hvor skal jeg begynde, hvor skal jeg ende? Helst ville jeg have et emne opgivet, men nej!

Da jeg august 1920 kom til skolen, blev jeg lukket ind til en anden klasse med godt en snes elever. Jeg var nervøs, men bestod min prøve.

Man så helst, at lærerpersonalet kom 8–10 minutter før skoletid. Alle børnene skulle, når de kom om morgenen, sidde »pænt« på deres pladser og ikke vige derfra. Drengene havde deres morskab med at sætte det ene ben langt uden for bordet, så man kunne tro, de ville gå. Når klokken ringede til morgensang, skulle børnene gå stille ud på den store gang. Jeg har i 44 år løbet op ad privattrappen for at se, om de sidste »snøvlehoveder« var ude af klasserne ovenpå. God motion for mig. Ikke underligt, at den slanke linie kunne bibeholdes. Derefter kom jeg hurtigt ned ad skoletrappen, låste bagdøren, så man kunne se, om en eller anden synder kom for sent. Nu begynde morgensangen og derefter undervisningen.

De mindre elever, ja, større med, ville gerne have lov at fortælle lidt privat. Det kneb jo tit at få tid til at høre, men det måtte man jo.

»Jeg har ikke læst dansk i dag, for min mor kan ikke holde den historie ud om »Fip, der ikke ville hjem gå.« – Jeg har ikke regnet hjemme, for vi har fået et klaver, så nu skal jeg øve mig. – Min farmor kan ikke styre min lille søster, der altid vil have sin vilje. – En lille beskeden pige i 1. klasse var så genert, at hun i håndarbejdstimen, hvis hun havde tabt en maske på grydelappen, kun kunne få sig selv til at sige »mask'«. – Nogle drenge i 3. klasse lavede engang støj i en fritime i klassen, der lå overfor min, så jeg måtte over at tyse på dem; da jeg igen gik, sagde en af drengene: »Det er da godt, vi ikke har timer med en sådan en skrap en.« Året efter havde de mig til både dansk og regning, og vi blev fine venner. Vedkommende, der sagde det, er en herlig ung mand, der bor lidt fra dørene.

Engang vi øvede »Prinsessen på ærten«, sagde en yndig pige hver gang: »Jeg har lagt på 20 dyner«. Hun blev rettet ustandselig, men det hjalp ikke, hun sagde det til skoleballet.

Da jeg var fuldkommen nybegynder, skulle jeg have opsyn med drengene i 2. og 3. mellem én gang om ugen, mens de havde læsetime. I slutningen af timen tog en stor dreng sin kaffeflaske frem og sagde: »Skål, og skidt med det hele!« Jeg rystede som espeløv, sagde intet, men sendte ham et par lynende øjne.

En henrivende pige, det var de jo alle, i 6. klasse sagde en dag, at hun ikke kunne forstå, at jeg ikke var gift. »Vi har sådan en rar mand i vor by«, sagde hun, »han giver os altid æbler, jeg vil sige til ham, at han skal gifte sig med Dem«. Det var lige, da hun skulle gå til toget. Jeg måtte standse hende. Sig det dog endelig ikke. En større pige sagde i en håndarbejdstime: »Jeg synes, De skal flytte hjem til min far og mig; min mor skal ligge længe på sygehuset, så hendes seng står tom. Det kunne være så hyggeligt, så kunne vi følges ad i skole«.

Jeg tegnede en dag en hest på den sorte tavle; en kvik dreng sagde, at han syntes nu, det lignede en ko. Jeg tegnede aldrig mere på tavlen.

En far, der havde en dreng på skolen, dansede med mig til skoleballet, og så fortalte han, at han tit sagde til drengen: »Kan du lige give din bror 10 minutter i orden, som du har lært det på skolen«.

Hvis jeg sagde til en elev: »Nu er jeg da vred på dig,«, så istemte tit flere i klassen mine egne ord: 5 minutter ad gangen! Det kom jo an på, hvor alvorligt det var. – Da en realklasse var på cykeltur til København, og vi nærmere os Kolding, sagde en af realisterne: »Nej, har I set mage til bjerge«. Nu er han ude i den store store verden og har set større bjerge.

En vinter under krigen, da toget sydfra kom før syv om morgenen, kunne vi først begynde skolen et kvarter før ti. Da der var koldt på skolen så tidligt, var fire piger, der kom med sytøget, inde hos mig i 2½ time. De blev puttet i en seng eller på en divan, hvor de skulle sove eller ligge stille. De befandt sig godt, tror jeg.

I flere år, da det kneb for skolen, blev 1. og 2. klasse undervist sammen. Ligeledes 3. og 4. klasse. Jeg havde dansk- og regnetimer. Det var værst at nå det hele i regning. Først gennemgang af skriftlig regning i 4. klasse, så de børn kunne starte; så over på den anden side af midtergangen i klassen, der havde jeg så 3. klasse. Let tabeloverhøring. Tabellen var lært i 2. klasse, så hovedregning, gennemgang af skriftlig regning, og så kunne 3. klasse begynde med skriftlig regning. – Tilbage til 4. klasse, hvor hver enkelt fik de skriftlige opgaver efterset. Derefter hovedregning med 4. klasse osv. – Ofte måtte jeg tage hæfterne med hjem, når jeg ikke nåede alt.

I de år, hvor jeg havde 3. og 4. kl. sammen, har jeg haft op til 37 i samme time. Senere havde vi meget store klasser; i forberedelsesklassen og i 1. 2. 3. mellem havde vi tit 37–38 elever.

En dag spurgte hr. Kortsen mig, om jeg, der havde dansk og regning i 1. m, kunne have to mere. Jeg havde 37. Jeg svarede, at jeg ikke kunne mærke, om der var 37 eller 39. – De kom.

Under besættelsen var skolen beslaglagt et par måneder, så undervisningen foregik i den private spisestue, i pigeværelset, i Rosenbergs sidebygning, i Immanuelskirken, Frimenighedskirken – både ovenpå ved orgelet og i frimenighedssalen. Der så frygteligt ud, da vi fik skolen igen, både i klasserne og sløjd- og gymnastiksal.

Inden bestyrerskiftet 1950 var der stor diskussion om nedlæggelsen af de tre underklasser; skolen ville så have en forberedelsesklasse, hvor man samlede elever fra byen og omegnen året før 1. mellem. Nedlæggelsen mødte stor modstand fra flere sider. Den afgangende bestyrer mente, det måske tjente skolen og den, der skulle føre skolen videre, bedst.

Forældrene blev indkaldt til møde på Landbohjemmet, hvor bestyreren belyste emnet og ikke lagde skjul på, at han helst så, man stemte for nedlæggelse. For mig, der i 30 år havde haft en del timer i disse klasser, var det en hjertesag, hvis de blev nedlagt, men jeg var dog så præpareret, at jeg på stemmesedlen skrev: »Med blødt hjerte, ja.« Om det var forkert eller rigtigt, var jeg ikke klar over.

Før bestyrelskiftet var frk. Lindegaard og jeg meget spændte på, hvem der skulle være efterfølger. Vi ønskede begge af hele vort hjerte, at det måtte blive hr. Kortsen, rolig og besindig som han er. Ja, en mand med de evner, han har, måtte være skabt til at overtage en sådan post. Vi blev glade, da vort ønske gik i opfyldelse.

Hvilken støtte har hr. Kortsen ikke haft i den altid muntre fru Kortsen, der trækker et stort læs ved at spille til komediesangene, til morgensangen og ikke mindst arbejdet med at dække kaffeborde og lave kaffe og vaske op, når der ofte er møder på skolen. Forældre- og lærermøder og meget andet.

Første gang hr. Kortsen kom med skema til mig, skulle jeg have drengene i 3. kl. sammen med klassens piger og hele 2. kl., det var, fordi 1. kl. var nedlagt. Hvordan skulle det dog gå? Jeg var ængstelig. Drengene, der i den klasse altid havde fodbold, skulle nu have rundbold med de små et helt år. Jeg syntes, det var katastrofalt. Der var nemlig i klassen nogle rigtige mandfolk-drengene: Erik Rode og Knud Pinkowsky bl. a., som selvfølgelig havde ventet fodbold. Mine bange anelser blev gjort til skamme, for alle drengene var søde mod mig, og så gik det jo let.

I håndgerning havde jeg et år 1. 2. 3. 4. og 1. mellem i samme time. I disse klasser var der en svagtscende pige og en, der havde et strengt handicap, en dårlig arm. Jeg sagde altid, at jeg havde syv hold i samme time.

For to år siden kom realklassen jublende og springende ned til mig på Bøgevej. Jeg anede ikke, hvad der var på færde.

Pludselig randt det mig i hu:
Den sidste skoletime har de haft nu.
Jeg var glad for besøget af de kære,
som alle vidste, hvordan de skulle være.
Man spurgte mig, om jeg ville med på tur
ud i Vorherres fri natur.
Klokken tolv jeg andre gæster fik,
så det jo slet ikke gik.
»Kartoflerne vi skrælle kan,«
men det gik ej med så mange mand. –
»Vi synge vil for Dem en sang,
med Dem har vi sunget så mangen en gang.«
»Nu er timen til ende,« de sang så klart,
og så drog de vid're på deres fart. –
Jeg ønskede dem en fremtid lys,
enten de var inden- eller udenbys.
Ja, tak for skoletiden,
som jeg tit vil mindes siden. –

De venligste hilsener til alle mine tidligere elever, ja, også elever fra skolens første år.

Helga Rübner-Petersen.

En hilsen til »gamle« elever fra Emma Lindegaard

(1. august 1920 - 1. august 1965)

En hilsen jeg hermed bringe vil
til alle, som på Skærbæk realskole gik.
Om kort eller længe – det gør ej så meget,
når blot I lidt med fra skolen fik.

Min hilsen jeg sender til hver især,
hvad enten I er fjern eller nær,
hvad enten I nu i det fremmede bor
eller arbejder i det høje Nord.

I skolen har I hørt mig sige så tit,
evnerne kan man sig selv ej gi',
men flittig kan man altid være,
og med flid kan man meget lære.

Hvordan det senere i livet gik,
om I blev læg eller lærd,
det er helt ligegyldigt, når blot I ble'
en personlighed.

Pral ej af fædres ære – hver har kun sin,
kan du ej buen spænde – den er ej din;
sådan lyder et gammelt ord,
det er stadig gyldigt og vil altid gælde.

Mit højeste ønske for jer skal være,
at I med glæde til jert arbejdt' gå,
at held og lykke vil følge jer,
og at sorgerne må blive få.

For skolen mit ønske skal være,
at det stadig fremad må gå,
at den vil holde traditionerne i ære
og endnu i mange år bestå.

I tilslutning hertil vil jeg gerne citere en sang, som er skrevet til og om vor skole.
Af hvem og ved hvilken lejlighed ved jeg desværre ikke.

Melodi: Du danske mand . . .

I kvæld har festen flamme tændt,
Vor Skole, sit glædesskær!
Din første rejserast er endt,
vi standser i passet her.
I morgen skal vi drage
mod nye vandringsdage,
i kvæld vi ser tilbage
og takker for fuldbragt færd.

Du hjalp os, når vort hjerte fo'r
på dybet og drog sit vod,
der spændte viljens buesnor
og skærped vor tankes od!
Hvad skæbnen end kan gemme,
vort sind vil aldrig glemme:
Hos dig har vi haft hjemme,
i os har du del og lod.

Nær landegrænsen er du lagt,
hvor strømmen af tiden går,
ja, også du er værn og vagt
for fredshu og frie kår!
Thi vældige som vejret
er hadet og begæret,
men stærkere end sværdet
er retsind, der tro består.

Vi takker dig for hjertelag
bag arbejds og pligters tugt,
for alt, hvad du fra dag til dag
har rakt os af rigt og smukt.
Men bedre skal du lønnes
den dag, din gerning skønnes:
Når *vore* knopper grønnes,
da modnes din sene frugt.

X.

Fra en længst forsvunden tid (1919-22)

Det var jo en selvhjulpel slægt, der efter første verdenskrigs mørke kunne se frem til vor hjemstavns tilbagevenden til Danmark. Den var vænnet til ikke at lade andre ordne tingene for sig. Genforeningsgenerationen og dens mødre og fædre havde selv taget initiativ til de mange foreninger og organisationer, til aviserne og forsamlingshusene, til frimenighederne. På alle disse og lignende områder af, hvad vi kalder det praktiske og åndelige liv, havde man samlet sig på folkeligt grundlag for at kunne udvikle sig og udtrykke sig, for at kunne overleve fremmedherredømmet efter 1864. Havde der været mulighed for også selv at oprette skoler, havde man naturligvis gjort brug deraf. Men her var alle veje blevet spærret. Først når den syvårige skolepligt i den preussiske skole var aftjent, kunne man søge videre uddannelse på ungdomsskole og læreanstalter i Danmark.

På denne baggrund skal oprettelsen af Skærbæk realskole allerede før genforeningen ses. Nu kunne man slippe ud af den tyske skoles tvang. Adskillelsen mellem hjem og skole kunne ophøre, det groteske sproglige skel og skellet i livsform – og indhold kunne ophøre. Vore forældre kunne have afventet den formelle fuldbyrkelse af genforeningen og dermed den offentlige danske skoles indførelse til afløsning af den tilsvarende tyske. De kunne ikke vente, de kunne ikke sidde passive, når det gjaldt deres børn. Jeg er klar over, at disse ord kan lyde vel højstemte i en nøgtern nutid. Mit formål er at hylde dem, der tog initiativet til Skærbæk realskole, så den kunne begynde som den første danske børneskole i Nordslesvig efter det tyske riges sammenbrud, og et årstid før den offentlige danske skole blev indført.

Flere end jeg vil kunne vidne, at den tyske skoles fremmedhed ikke er en løs påstand. Vi har naturligvis ikke i det daglige været os bevidst, hvor fjernt lærerne Krieger, Petersen og Süncksen stod alt det, vi levede i derhjemme. Først da vi nåede frem til Bondes yngste og ældste »abteilung« (i samme klasserum), mærkede vi et menneske og en pædagog, der evnede at mindske fremmedheden. Vi har dog følt, uden at kunne formulere det, hvor gold skoletiden var for de fleste.

Og nu fik vi muligheden for en direkte sammenligning. Stadig – i hvert fald for mit vedkommende – ikke bevidst formuleret, men så meget stærkere virkende i de daglige møder med levende mennesker, der ikke dækkede fortrin og fejl bag en officiel maske. Og i mødet med et arbejdsstof, der kom os ved. Det udefinerlige, der benævnes skolens ånd, gav os følelsen af trykthed, den lille skole fornemmedes hjemlig.

Og sproget både i ord og tone var jo vort eget, om end det nok kræver en tilføjelse. Vi »talte ikke efter skriften«, som det hed, i det daglige. Men forholdet dialekt-skriftsprog er jo blot varianter af det samme mål. Jeg har en ringe hukommelse for konkret erindringsstof, men husker i denne sammenhæng en episode. En af vore lærere meddelte os, at vi i næste time skulle være på 1. sal, og det blev først forstået, da en af os omsatte betegnelsen til »op å æ lout«.

Et glimt til belysning af den betagelse, vore forældre som omtalt følte ved at se os i en dansk skole. Det må vel have været enten ved skolens åbning eller måske ved årsafslutningen. Dagen erindres – naturligvis – som sollys, vi stod i gården og sang, formodentlig uden større vokal finesse. Jeg kom til at se på en nærstående fader, jeg kendte ham, men husker ikke hans navn, han var fra Ottersbøl eller Mjolden. Under sangen trillede tårer ned ad hans kinder. Man registrerede det uden medfølen som underligt. Senere forstod man lidt af reaktionen hos forældre, der kun havde kendt den tyske skole.

Til os kom det hele jo som en gave. Det var ikke os, der havde kæmpet, vi tog kun imod. Hvordan var vi som elever? Jeg ved det ikke. Vi, altså det første hold, var vel i alderen 12 til 15 år. Vi begyndte i 2. mellem. Har vi haft forkundskaber at bygge på, fik nogle dem i hjemmet, og ellers må vi jo trods alt have lært noget i den tyske skole! Men på 3 år fik vi mellemskoleeksamen, på 4 realeksamen med stort set pæne resultater. Mange fag var nye, og metoderne var andre. Vi havde aldrig set fysiske eller kemiske forsøg, vi havde aldrig dissekeret levende planter eller haft lejlighed til at tage på præparerede dyrearter. Engelsk var et af de nye fag. Vi har vel været en uensartet flok, dog med et fællespræg af vestjysk sindighed og sikkert ikke meget tilbøjelige til selvudlevering.

Hvordan har det været at undervise os? Det har nok været slidsomt, men vi mærkede, at vi blev akcepteret, og jeg håber, at vi behandlede vore lærere godt. Ud over det daglige havde vi oplevelser som skovture, jeg husker en skoleskovtur til det særprægede landskab omkring Vognshøj, en anden til Gallehus. Eller noget så spændende som skolekomedie, den første og sidste gang man optrådte i et rigtigt skuespil – som den forsmåede bejler i »Aprilsnarrene« på Landbohjemets scene!

Jeg ved ikke, hvornår gymnastiksalen blev taget i brug, men jeg husker, at vi spillede fodbold – noget vi heller ikke kendte i den tyske skole – på en beskeden plads et stykke henne i gaden, og jeg mindes, at flere fra klassen senere gjorde sig fortjent på egnens forskellige fodboldhold. Ved siden af boldpladsen lå skolehaven, noget for den tid avanceret og for os overraskende. Vi fik tildelt et stykke hver til pleje og pasning, og så var det meningen, at vi skulle føre bog over »vor« haves gevækster og resultater. Min bog, et skolehefte, jeg ser det endnu for mig, kom aldrig til at rumme andet end den første sides grundplan over haven og var dermed udtryk for et af de nederlag, skjulte eller åbenlyse, som vi henter os, og som vi husker bedre end noget andet. Da hr. Jørgensen så heftet, holdt han det frem med bemærkningen: »vejen til helvede er brolagt med gode forsætter«, stilfærdigt sagt men virkningsfuldt fra denne gennemredelige nøgterne mand, som ikke sagde så meget, men som vi var sikre på ville os det vel.

Et kapitel for sig var årsprøver og eksamen, også nye fænomener for os. For første og eneste gang, i hvert fald for mit vedkommende, oplevede man, at der til skriftlig (mellemskole)-eksamen blev serveret forfriskninger til delinkventerne. At fru Jørgensen med sit umiddelbare og frodige væsen også på den måde spredte hygge og glæde omkring sig, det har været uforglemmeligt.

Til de mundtlige årsprøver brugte man, ret utraditionelt kan man nok se bag efter, dertil egnede forældre o. a. fra egnen som censorer. Måske har deres fagkundskab ikke været imponerende, men det hyggede at møde en af byens købmænd eller en gårdejer fra Vinum i den situation, og det må jo være lige noget for nutiden med dens ønske om at afdratisere, gøre eksamen så dagligdags som vel muligt!

Hvordan lykkedes det for folk i en lille vestslesvigsk stationsby at få fat på et bestyrerpar, hvis dygtighed og menneskelige kvaliteter stod deres prøve i stort og småt i hele den tid, de ledede skolen, og tillige at få gode lærere?

Det sidste afhænger af det første, og til dette kan svares, at dels var man som nævnt tidligt på færde, og dels indhentede man gode råd hos den danske realskoles førstemand Fr. Rønning og hans efterfølger P. T. Foldberg, begge som det var skik i hine tider titulære professorer. Alle i vor skole implicerede kan samstemme i, at det var et lykkeligt valg af (og for) Rasmus og Otilia Jørgensen. De to nævnte tilsynsførende med de danske realskoler kom begge på besøg på skolen i dens første par år, de overværede timer og gav såvidt vides udtryk for tilfredshed med, hvad de så og hørte. Selv om der visselig må have været næppe tilfredsstillende ydre forhold ved det gamle Centralhotels pludselige og uventede metamorfose til skole og forstanderbolig!

Jeg sammenfatter mine spredte bemærkninger:

Det var en menneskevenlig, en hyggelig skole vi oplevede, og at det tillige var en god, i betydningen dygtig skole, bevidnedes som nævnt af skoleautoriteter og kunne også konstateres, når vi, dens elever, kom andetsteds hen, til videre uddannelse eller anden form for arbejde. Sandt er det, at skolens første to gymnasieaspiranter fik underkendt deres »latinkursus« (og med fuld føje kan det siges), men det skal ikke lægges skolen til last! Ellers fik vi et solidt grundlag at bygge videre på.

Jeg ved mig nogenlunde fri for skolesentimentalitet og vil gerne sige, at det var en oplevelse at komme i Skærbæk realskole, det føltes godt at gå der i de tre år, vi lærte meget, uden at arbejdet føltes tyngende, vi oplevede en skole med virkelig kontakt til hjemmene, og bl. a. derfor har Skærbæk realskole en så stor plads i vore gamle hjerter.

Aarhus i maj 1969.

Anders Feilberg Jørgensen.

»Djursland kalder«

– Så gik der 50 år. Tiden står jo aldrig stille, år lægges til år, det er livets gang.

I en så lang årrække er sket mangt og meget, at kun lidt kan nedfældes på papiret; men trods det kan det vel næppe undgås, at adskillige minder fra længst forsvundne tider igen melder sig.

Vi lader tankerne flagre mod sydlige zoner,
skønt ungdommens kampe for os længst er forbi,
men fra hjemlandet strømmer betagende toner,
fra skolen dernede – i skøn harmoni.
I dag vil vi takke for dejlige dage,
for kærlige hænder – for gæstfrie hjem,
kan hænde endnu, vi saltvand kan smage,
og granernes sus lyder atter igen.

Hernede i de nationale modsætningers land skabte hr. og fru Jørgensen den private realskole for by og opland.

Forældrekreksens positive medvirken hjalp skolen gennem de første vanskelige år, og langsomt, men støt, voksede elevantallet i klasserne.

Vi elever, der har oplevet lidt af den barske tone, der beherskede Nordslesvig, mærkede nu et fællesskab, der skyldtes bestyrerparret og skolens lærere.

Vi følte en omsorg og venlighed – vi aldrig før havde kendt – så skolearbejdet aldrig blev en tvang. Denne tillid og forståelse fulgte os gennem klasserne og langt frem i tiden.

Håndarbejdstimerne hos fru Otilia blev et helt lille kapitel for sig. Vi fik knyttet både norsk og svensk litteratur med i timerne – i form af oplæsning. Håndarbejdet var vel ikke altid lige vellykket – men til gengæld var litteraturen så omhyggeligt udvalgt, at man selv efter ca. 50 års forløb mindes disse timer.

Kærligheden til vor hjemstavn er stor; det er landet med de mægtige lysvirkninger og den friske vestenvind. Her er altid kamp – ja, især kampen om at fravriste havet hver fodsbred jord – landet bag digerne.

Skolebestyrer Jørgensen fik ikke noget let arbejde hernede med at starte en dansk realskole i vort dengang så stridbare grænseland – det forstår man først nu som »gammel elev«.

Både økonomisk og menneskeligt må det have givet masser af bryderier; men som det dygtige og afholdte menneske han altid var, lykkedes det for ham at få bygget sin skole op lidt efter lidt.

Han var et af disse sjældne mennesker, der skabte respekt om sin skole og altid var retfærdig i hele sin adfærd.

Ingen kunne som han glæde sig over, når det gik godt for eleverne – også senere hen i livet.

Her blev ungdomskår til manddomsdåd.

Fru Otilia var ham en stor støtte, hun fulgte levende med i alt vedrørende skolen.

Ved alle de mange småbesøg i deres hjem blev man altid mødt med stor hjertelighed og oprigtighed. Her fik man besked om, hvor på jordkloden de forskellige elever befandt sig, og hvordan deres livsbane forløb.

Efter 31 års forløb måtte hr. Jørgensen trække sig tilbage på grund af svigtende helbred. – Der blev forundt ham nogle få års otium sammen med sin hustru i villaaen på Tøndervej, samt lidt tid sammen med børn og børnebørn.

Skolebestyrer Jørgensen blev stedt til hvile på den egn og i den jord, der for ham blev hele hans virke – nær sin elskede skole og tæt ved det stormfulde Vesterhav. Et rigt levnedsløb var sluttet, men mindet herom vil komme til at leve længe i vor hjemegn.

Skolens lærere har hver især efterladt sig så meget, så også de, efter alle disse år, vil leve videre i erindringen.

En lang årrække forløb, hvor jeg ingen særlig tilknytning har haft til Skærbæk – på grund af mine forældres fraflytning fra byen – studietid, ægteskab og apoteksarbejde, de senere år på vort eget apotek.

Som følge heraf kendte jeg intet til skolens nye bestyrerpar, hr. og fru Kortsen; men da jeg opdagede, at disse to havde været tilknyttet skolen som lærere i 15 år, indså jeg, at her kunne valget ikke være helt tilfældigt.

Ved en skolefest fandt jeg ud af, at hr. og fru Kortsen med held har ledet skolen videre i samme ånd – og samtidig fulgt tidens krav til vort skolevæsen.

Hr og fru Kortsen har været et stort fund for den private realskole. Utrætteligt og energisk har deres arbejde været – til tider særdeles krævende.

Til jer, kære Karin og Jens, er der således stillet meget store krav, men dog har I fået gennemført den vældige ombygning og modernisering, der var så hårdt tiltrængt.

Ved nærmere bekendtskab er man kommet til virkelig at holde af jer. Jens med det rolige gemyt – og Karin med sit glade sind – altid stående støt ved sin mands side og aldrig bange for at give en hjælpende hånd.

I er elsket af børnene på skolen samt af hele forældrekredsen.

Jeres hjem er hyggeligt og gæstfrit. I har altid tid til en lille stund, når man tilfældigt kommer til byen, også for os »gamle elever«.

Ønsket om, at I må klare jer igennem med skolen vil følge jer – fra både nær og fjern.

Mange gode smil, mangt et venligt ord og muntert nik vil blive jer til del frem i tiden.

Vor jubilerende skole ønskes til lykke med det første halve århundrede i håbet om, at mange børn endnu skal passere dens porte, og med en lille hilsen til disse vil jeg slutte med et lille vers af Stuckenberg:

Du har tusind ting at lære, før du bliver klog.
Mindst er det: at tælle, skære og forstå en bog;
større: arbejdet at ære, medgang, modgang støt at tære
i hvad så du får at bære – *størst*: dig selv at være!

Else Bunkeflod, f. Lund, Nimtofte apotek.

Fortæl om din skoletid

Kære skolebestyrer Kortsen!

Tak for din opfordring til at skrive en »stil« om ovennævnte emne, som i høj grad tiltaler mig. Dog tror jeg at kunne sige: man føler sig lidt mærkelig til mode, når man får en sådan opgave 50 år efter, at man var elev på Skærbæk Realskole. Hvor er tiden siden da blevet af? Hvad kan du huske, og hvor meget har du glemt om emnet?

Det var indledningen, thi vor første dansklærer, Jens Bogh, lærte os, at for at kunne skrive en ordentlig stil, skulle den inddeles i: indledning, selve emnet (med eventuelle underpunkter) og slutning. Jeg husker, at det oftest var indledningen, det var sværest at »finde på!«

For at blive ved undervisningen i dansk, så må jeg lige nævne, at alle os i ældste klasse, som var født i årene 1904–1912, havde gået i tysk skole og var derfor udelukkende blevet undervist på tysk, så vi måtte sandelig »gå til makronerne« for at sætte os ind i dansk grammatik osv. fra bunden af.

Dog – vi klarede os efterhånden til rent ug i dansk! for vi gjorde skam alle en virkelig indsats for at komme på højde med det, der krævedes af elever i en real-skole! Der blev arbejdet med liv og lyst – både af elever og af lærere.

For at blive ved lærer Bogh, som vi iøvrigt satte stor pris på, så havde vi ham også til gymnastik og fodbold. Dog – de første 2–3 år foregik gymnastikken på »Landbohjemmet!« Marchturene derved var ikke altid lige »rare«, især ikke når det var regnvejrs eller snesjap, thi gader og fortove var på det tidspunkt – 1919 – akkurat som i stenalderen, nemlig hullede, og der kunne være »smarrer«.

Vi spillede fodbold på den lille græsplæne ved siden af Thelle Stamps villa. Blandt de bedste spillere var foruden lærer Bogh (iført stråhat) Frede Petersen, Kjerulf Enemark, Niels E. Lund, Hans Petersen og Kesse Clausen, medens Anders Fejlberg »et var møj væ'e!«

Desværre husker jeg ikke i enkeltheder den første skoledag, dertil har situationen været for spændt og indtrykkene for mangfoldige. Dog mindes jeg tydeligt, at skolebestyrer Jørgensen og samtlige lærere tog imod os med enestående venlighed og hjælpsomhed fra første stund. Vi følte straks, at vi var særdeles velkomne, og at man var parat til at gøre alt for at hjælpe og vejlede os. Og der var sandelig mange praktiske og økonomiske problemer i starten. Husk på, vi var fattige, gik i træsko og i »omsyet toj«. Nogle kom med et »forsinket« tog, andre til fods eller på cykel, i ponyvogn, ja, Eli Jensen fra Vester Aabølling kom pr. hest. Willy

Degn fra Rømø måtte indlogere sig hos Andrea Jørgensen i æ »Nørby«, thi der var ikke noget, der hed Rømødæmning, og bl. a. John Johnsen fra Randerup boede hos Real-Jørgensens.

I vintermånederne var vi en hel masse, der kom med tog til Skærbæk, men da toggangen var ret mangelfuld, så kom vi fra 1½ til 2½ time for tidligt frem! Disse timer før skoletid var nu dejlige. For skolen var jo åben for alle os, der kom fra Rejsby, Brøns, Brede, Døstrup og Visby. Tiden blev brugt til at gøre lektierne færdige og bl. a. til at skrive hinandens opgaver af, når de var for svære. Det kneb især for Frede med at få tid til selv at finde ud af matematikopgaverne. Vi gav også et nap med ved at hjælpe Real-Jørgensen med at fyre i centralvarmekedlen osv.

Vores klasseværelse var på første sal, vist nok nummer to på højre side – det vendte i hvert fald ud mod indgangen til doktor Thalwetzers vila. Mine klassekammerater var: Ella Lassen, Birgithe Schreiber, Jenny Jensen, Gyda Jensen, Thyra Lorenzen, Niels E. Lund, Niels J. Lauridsen, Carl Clemmensen, Viggo Thyssen, Jørgen Roued, Willy Degn, Hans Petersen og Kjærulf Enemark. Vi »passede« godt sammen, og vi havde mange festlige og fornøjelige timer med hinanden. Det var især Hans Petersen og Niels Lauridsen, der var nogle »urolige« hoveder i timerne, og jeg tror nok, at vi somme tider satte grå hår i hovedet på vore lærere, selv om vor elskelige engelsklærerinde, fru Ottilia Jørgensen kunne le hjerteligt ad vore spøgefuldheder og små kvikke bemærkninger. Fru Jørgensen var en eminent dygtig engelsklærer. Gloserne skulle kunnes på en prik, vi skulle både sige dem og stave dem. Jeg kan nævne, at Jørgen Roued har udtalt, at han i engelsk – takket være fru Jørgensens undervisning – var så perfekt, at han det første år på gymnasiet ikke behøvede at læse på sin engelsklektie.

Timerne i regning, matematik, fysik, botanik, zoologi og geografi står for mig som noget af det »dejlige«, jeg har oplevet. Hr. Jørgensen forstod undervisningens svære kunst – til ug. Vi lyttede andægtigt og med åbent sind, når han med sin bløde, klare stemme fortalte og forklarede os dagens pensum, og det var lige interessant, hvad enten det var den indviklede læresætning eller en lang og svær terminsopgave med yard, stilling, pence osv. Hr. Jørgensen havde en enestående evne og tålmodighed, når et begreb skulle forklares, og hans fysik- og geografitimer var uhyre interessante, thi han kunne gøre stoffet levende for os – samt uddybe emnet yderligere med selvoplevelser fra sin tid som sømand.

Med hensyn til tysk må jeg lige nævne, at med den »fortid«, vi havde, var vi naturligvis særdeles velbevandrede både hvad udtale og ordforråd anbelanger. Når frk. Lindegaard så begyndte at gå i detaljer (hvilket hun for øvrigt var særdeles dygtig til) og ville have en nøjagtig forklaring på et eller andet pluskvamperfektum e. l., så kunne Viggo Thyssen komme med følgende rammende bemærkning: »Det ve'e æ e't, frk. Lindegaard, men det he'e naa saa'-n!«

En lille festlig oplevelse falder mig ind. Professor P. T. Foldberg var på inspektion i matematik og regning. Emnet var algebra med multiplikation af brøker. Niels Lauridsen var oppe ved tavlen, men han kunne ikke rigtig gøre noget ved den opgivne opgave. Alt imens professor Foldberg affyrede sine energiske og »nærgående«

spørgsmål, vandrede han frem og tilbage i klasseværelset med en ventil til en gum-
mipude i munden i forgæves forsøg på at blæse den op, thi ventilen var i uorden,
og lige så rask som han fik pustet lidt luft i kalorius, »fo's« det ud igen. Endelig
kom Niels Lauridsen med en løsning på opgaven – troede han da, idet han med-
delte os: »Så ganger vi overkors!« Øjeblikkelig standsede professor Føldberg med
pusteriet, idet han sagde: »Nå – ganger vi så overkurs? Skal det være sådan«, alt
imens han gik frem ad midtergangen – gangende overkors med sine egne lange ben.
Black out.

Vi »gik te præst« hos pastor Jørgensen i æ frimenighedskirk. På grund af mange
lektier i realklassen kneb det for os at få lært de mange og lange salmevers udenad.
Derfor foreslog jeg pastor Jørgensen, at han »kuns« skulle høre drengene i det før-
ste vers af hver salme, mens pigerne fra æ kommuneskoel så skulle have æren af at
deklamere alle de øvrige!

Denne lille underhåndsaf tale havde ingen af mine medkonfirmander kendskab
til; men den fungerede skam udmærket.

Nå – det er ved at blive en længere gang fristil, så jeg vil slutte med at fortælle,
at da skolen fik indrettet den nuværende store, lyse gymnastiksal med ferniseret
gulv, nye redskaber, omklædningsrum o.s.v., da syntes vi, at nu var skolen bløwen
noue så fiin!

Jeg mindes min skoletid med glæde og taknemlighed. Jeg takker mine skolekam-
merater, skolens lærere og skolens bestyrelse for den lykkelige tid, jeg tilbragte som
elev på æ rea'lsko'el.

Jeg ønsker Skærbæk Realskole hjertelig til lykke på 50 års dagen. Tillige vil jeg
ønske, at den endnu i mange, mange år må få lov til og mulighed for at fortsætte
sit gode virke til gavn for dens elevskare fra Skærbæk og omegnskommunerne.

Samtidig vil jeg benytte stedet her til at sende en hjertelig hilsen til gamle skole-
kammerater og til forhenværende og nuværende lærere ved skolen.

Niels C. Tranberg Beier (årgang 1919–23).

Årsberetning

1968-69

REALSKOLEN FOR SKÆRBÆK OG OMEGN

ved J. Kortsen

Skolens bestyrelse

Skærbæk realskole er en selvejende institution, hvis bestyrelse består af:

Advokat *Svend Oksen*, Skærbæk, formand.
Fru *Kirsten Rübner-Pedersen*, Skærbæk, næstformand.
Overtrafikassistent *Ole Westergaard*, Skærbæk.
Fru *Ellen Schmidt*, Drengsted.
Mejerist *Th. Ravn*, Frifelt.
Fru *Elise K. Henningsen*, Skærbæk.
Kornhandler *H. Gade*, Brøns.
Fabrikant *C. Findahl*, Skærbæk.
Mekaniker *H. Boldt*, Rejsby.

De syv første medlemmer er valgt af skolens forældre og garanter. De to sidste henholdsvis af Skærbæk og Rejsby sogneråd.

Af skolens dagbog

11. august: 2. real påbegynder en uges lejrskoleophold på »Phillipsborg« ved Haderslev fjord under ledelse af fru E. Christensen og hr. N. Knudsen.

12. august: Det nye skoleår begynder.

11. september: Idrætsstævne i Grindsted. Her dannede det kun et år gamle idrætsanlæg rammen om stævnet, hvori realskolerne fra Esbjerg, Skærbæk, Grindsted og Nr. Nebel deltog. Heller ikke i år lykkedes det David at fælde den ikke blot elevtalstærke Goliat fra Nr. Nebel, idet 9 af 11 pokaler gik til Nr. Nebel, så for tiden har vi kun »arvesølv« i skabet til minde om fordums storhed, før nævnte kæmpe kom ind i billedet.

17. september: 3. real a foretager en geologisk og biologisk ekskursion til Stensbæk plantage med hr. Knudsen.

24. september: 3. real b foretager den samme tur.

22. oktober: Fru E. Hammershøj, Tønder, giver erhvervsvejledning for de to 3. realklasser.

4. november: Forældremøde og konsultation (5., 6. og 7. kl.)

7. november: Forældremøde og konsultation (1. real a + b). Forældrene orienteredes bl. a. om den nye karakterskala.

11. november: Gdr. P. Fromsejer viser lysbilleder fra USA for 7. kl. og 1. real b.

12. november: Forældredag for 1., 2. og 3. kl.

15. november: Elevernes egen fest. Festen fandt sted i skolens gymnastiksal. Elevrådet stod for arrangementet, og man var både fra læreres og elevers side spændte på, hvordan det skulle gå. Det skal nemlig ikke være nogen hemmelighed, at det de sidste to gange har været en »trist« forestilling (bortset fra underholdningen). Der er grund til at lykønske med resultatet. Alle gik ind for, at »ånden« fra de to første fester skulle vækkes til live igen, og det lykkedes i allerhøjeste grad. Der var god stemning aftenen igennem, og næsten alle klasser havde lagt et stort arbejde i underholdningen. Aftenens største bifald fik uden tvivl 3. real a for deres særdeles veludførte mannequinopvisning, der kulminerede med brudeparret (Birte Mathiasen og Knudsen). Her var intet øje tørt, og sjældent har man følt sangens ord komme mere til deres ret (»For hun er så ung, og så yndig ser hun ud«). Eleverne havde selv valgt musikken, og den forstærkedes langsomt, men sikkert i aftenens løb. Gymnastiksalen var i år omdannet til en drypstenshule.

21. november: Pastor Chr. Jørgensen fortæller 3. real a + b om præstens gerning. Samme dags aften forældremøde og konsultation (2. real og 3. real a + b).

27. november: Den årlige generalforsamling afholdes. Formanden, advokat Sv. Oksen, bød velkommen og aflagde følgende beretning:

Årsberetning for Skærbæk realskole

Skoleåret 1968–69 begyndte med et elevtal på 156, og vi kan, som det har været tilfældet de sidste år, igen notere en fremgang i elevtallet.

Ved slutningen af det gamle skoleår dimitterede vi en realklasse på 23 elever. 5 elever fra 2. og 3. real blev optaget på gymnasiet. Vi har efter sommerferien optaget 43 nye elever, der kommer fra Skærbæk, Brøns, Mjolden, Døstrup og Frifelt. Hovedparten af disse elever er optaget i 1. klasse, 6. klasse og 1. real. Den største tilgang fik vi til 1. klasse, 16 elever, en hidtidig og i høj grad opmuntrende rekord. Også til 1. real blev der indmeldt mange nye elever, så mange, at vi måtte dele klassen i to klasser. Da vi også har dobbeltklasse i 3. real er realafdelingen i alt på 5 klasser eller én klasse mere end sidste år.

Med hensyn til den udbygning af hovedskolen, som vi påbegyndte for et par år siden, er vi nu nået så vidt, at vi har 6 hovedskoleklasser og altså kun mangler en enkelt – 4. klasse – i at alle klassetrinene er repræsenteret.

Også i hovedskolen har vi en klasse mere end sidste år, hvilket vil sige, at vi har måttet skaffe to ekstraklasseværelser – en ikke helt let opgave, da den skulle løses indenfor de bestående rammer.

Stigningen i antallet af klasser gjorde, at vi har måttet ansætte to nye lærere, overlærereparret Herdis og Kai Møller, der allerede synes at være faldet godt til ved skolen.

Klassekvotienten i hovedskolen er 11 og i realafdelingen 19.

Den lave kvotient i hovedskolen skulle være en garanti for, at læreren får bedre tid til at tage sig af den enkelte elev, en faktor, som uden tvivl må være et af de små skolers bedste aktiver.

Skolens arbejde er i årets løb gået støt og uden større forstyrrelser. Vi har for anden gang haft en 2. real ude i erhvervspraktik. Denne gang umiddelbart efter at de havde afsluttet oprykningsprøven, dvs. en uge før sommerferien. Dette gav mulighed for, at praktikken kunne forlænges ud over de sædvanlige 8 dage – der erfaringsmæssigt nok er en temmelig kort tid – ved at man fortsatte nogle dage ind i sommerferien. Flere af eleverne benyttede sig af denne chance og var indtil 3 uger på deres læreplads.

Vi skylder de mange implicerede principaler tak for den beredvillige modtagelse, eleverne fik, og vi skylder ligeledes erhvervsvejleder fru E. Hammershøj, Tønder, tak for hendes store arbejde med tilrettelæggelsen. Efter vore foreløbige erfaringer kan erhvervspraktikken være en stor hjælp for eleverne til at finde ud af, hvilket fremtidigt arbejde han eller hun bedst kan tænke sig at stile efter.

Også i år har bestyrelsen haft et møde med lærerne. Det afholdtes først i oktober, og man drøftede her forskellige forhold vedrørende skolen og i første række påny, hvordan man bedst styrker kontakten mellem hjem og skole.

Der var enighed om, at disse møder er en meget positiv foranstaltning, der giver anledning til frugtbare meningsudvekslinger, og at de derfor bør fortsætte fremover.

Kontakten med hjemmene søger vi at fremme gennem afholdelse af forældremøder, forældrekonsultationer, forældredage, udstilling og fremvisning af eleverarbejder og skolefester.

Vi søger herigennem at give alle forældrene lejlighed til fra tid til anden at komme på skolen og kontakte lærerne, og vi har da også haft den glæde, at disse forældrearrangementer, som oftest har god tilslutning, og at de har været af betydning både for lærere og forældre.

Desuden har vi gennem det sidste årstid udsendt et lille skoleblad, »Fra Skærbæk Realskole«, hvorigennem vi søger at holde forældrene a'jour, dels om, hvad der er sket, og dels om, hvad der vil ske af større og mindre begivenheder ved skolen. Vi skylder lærer Bent Petersen tak for, at han har villet overtage redaktionen af dette blad.

Sidste år oprettede vi – med nogen betænkelighed – et elevråd ved skolen for de ældste klasser – fra 6. klasse og opefter. Foreløbig har vi dog kun gode erfaringer med hensyn til elevrådet, og de unge mennesker har absolut været positivt indstillet med hensyn til samarbejde.

Der har i årets løb været afholdt flere bestyrelsesmøder, hvor man foruden, hvad der allerede er nævnt, har behandlet spørgsmål som: udstedelse af gældsbreve i forbindelse med optagelse af lån hos gamle elever, godkendelse af skolens regnskab, fastsættelse af skolepengenes størrelse, skolepengenes sættelse, oprettelse af nye klas-

»Alle blev reddede«

Møde i dameklubben

Fastelavn 1968

ser, ansættelse af to lærere, indretning af to ekstra klasseværelser og iværksættelse af forskellige reparationer.

Med hensyn til reparationer har bestyrelsen lagt vægt på, at den hovedstandsættelse af den gamle bygning, som vi påbegyndte sidste år med reparation af forhallen, er blevet fulgt op, og vi er i år nået et stort skridt videre, idet hovedparten af det gamle paptag er erstattet med eternit, der er indsat 5 nye vippevinduer med termoglas i klasseværelser ud til gaden, gulvet i to klasseværelser er belagt med vinyl, der er opsat et moderne reolsystem i et af disse værelser med henblik på udvidelse af skolens bibliotek. Den gamle bagtrappe optræder som ny, idet den er hovedrepareret og belagt med vinyl. Vi takker arkitekt Janstrup for beredvillig assistance ved disse større reparationer.

Den længe bebudede tilskudslov for de private realskoler, som vi har ventet på i flere år, ser nu endelig ud til at skulle blive en realitet, idet undervisningsministeren har udtalt, at han regner med, at den bliver forelagt i folketinget i nær fremtid, og at der skulle være mulighed for, at den bliver vedtaget så betids, at den kan træde i kraft fra april næste år. Selv om der endnu ikke foreligger konkrete oplysninger, er der grund til at forvente, at loven vil betyde en tilskudsmæssig forbedring for de private realskoler.

Af statstilskud har vi modtaget et grundtilskud på 4.000,00 kr. og 85 pct. af lærerlønningerne samt et tilskud pr. elev i hovedskolen.

Vi har tillige fra privat og anonym side modtaget 7.850,00 kr. som gave til fripladser, et meget kærkomment beløb, der har sat os i stand til at nedsætte skolepengene i flere tilfælde, hvor vi mente, der var behov for det.

Fra elevforeningen har vi modtaget 1125,00 kr., som foreningens andel i elevskriftet.

Følgende har skænket flidspræmier til skolen: Elevforeningen, Skærbæk Husmoderforening, Skærbæk Rotary Klub, Skærbæk Bank, Skærbæk Sparekasse, Tønder Landmandsbank, Skærbæk, Niels T. Beier, Frederikssund, Elsie Hansen, Charlottenlund, Holms Tømmerhandel, Skærbæk, to anonyme givere, Brøns, Cordt Traps Legat og lærerne.

Et spørgsmål af meget stor betydning for os er den velvillige holdning, sognerådene i de kommuner, der sender os børn, altid har indtaget overfor skolen.

Denne holdning kom også til udtryk, da disse kommuner for et par år siden afsluttede en 10-årig overenskomst med skolen angående betaling for elever udover den undervisningspligtige alder. På grund af de ventede kommunesammenlægninger var man nødt til at tage visse forbehold.

Det har glædet os meget, at sognerådene i Døstrup og Mjolden har ønsket, at man foreløbig skal fortsætte med at give forældrene frihed til selv at vælge skole for deres børn efter det 7. skoleår også efter kommunesammenlægningen.

Vi håber, at man ligeledes i de andre kommuner, som skolen samarbejder med, vil vise det samme frisind overfor forældrene, når de til sin tid skal træffe aftale om sammenlægning.

Skolebestyrer J. Kortsen forelagde derpå skolens regnskab, der udviste et underskud på 98,24 kr. Driftsregnskabet balancerede med 548.410,89 kr. og status med 642.755,68 kr. Årsberetning og regnskab godkendtes.

De afgående bestyrelsesmedlemmer: Elise Henningsen, H. Gade og Sv. Oksen genvalgte. C. B. Clausen genvalgte som lokal revisor.

Under eventuelt takkede bogtrykker E. Bjerre skolens ledelse og lærerne for deres daglige arbejde, og flere forældre deltog i en drøftelse om, hvordan man bedst skabte kontakt mellem hjem og skole.

Inden generalforsamlingen havde erhvervsvejleder fru E. Hammershøj, Tønder, på en livlig og interessant måde fortalt om mulighederne efter 2. og 3. real.

12. december: Julefest for 1., 2., 3. og 5. kl. på Landbohjemmet. Efter at 5. kl. med assistance af ældre kammerater havde underholdt med sang og musik under ledelse af fru E. Christensen, tog de tre yngste klasser publikum med til eventyr-

Henning som mannequin

Brudeparret ved elevernes egen fest

I »Nisseland«

land og nisseland, og der var dejligt at være. De »små« klarede sig fint til glæde også for deres instruktører fru H. Møller og fru S. Frodelund. Også i år kunne vi glæde os ved julemandens besøg takket være den heldige omstændighed, at Knudsen havde truffet ham på Grønland i sommer på hans hovedkontor i Angarsøhåb og der ordnet det fornødne.

17. december: 3. real a + b besøger fiskerimessen i Esbjerg under ledelse af hr. Knudsen og hr. Petersen.

22. december: Juleafslutning på Ungdomsborgen.

15. januar: Sønderjysk Symfoniorkester afholder koncert for skoleelever på Jernbanehotellet.

21. januar: Skolefesten for de ældste klasser på Nørbys hotel. For fuldt hus opførte elever fra 1. real a og 1. real b en komedie i fire akter af J. Møller Andersen: »Alle blev reddede«. Stykket var instrueret af fru H. Møller og lærer B. F. Petersen. Skuespillerne kunne deres kram, de gav, hvad de »havde i sig« og høstede fortjent bifald. Elevrådet havde sørget for musikken til festen. Den gik fint igennem til de fjerneste kroge af salen – tilmed næsten uden pauser. Det blev omtrent en non stop forestilling. Selv meget sløve blev indfanget af tonernes koglende kalde, og elever, gamle elever og forældre gjorde en fin indsats på dansegulvet.

29. januar: Skolekomedien genopførtes på Ungdomsborgen for folkepensionisterne.

22. marts: Et frivilligt drengehold deltager i amtsopvisningen i Tønder under ledelse af overlærer K. Møller. Drengene, der var fra 5., 6. og 7. kl., havde forinden trænet flittigt, og både de og deres leder fik en meget rosende omtale på stævnet.

15. februar: Fru S. Frodelund slår »katten af tønden« med de yngste elever. To tuslagne tønder var resultatet af de smås vældige energiudfoldelse.

10. april: Forældremøde for alle skolens forældre. Amtslæge E. Lund holdt foredrag om narkotikaproblemer og besvarede derefter adskillige spørgsmål fra forsamlingen. Elevrådet havde ansøgt om rygetilladelse på skolen, og fire repræsentanter for eleverne fremkom med korte indlæg, hvor de på kammeraternes vegne talte varmt for sagen. Problemet affødte en livlig diskussion, hvori usædvanlig mange forældre deltog. Der blev talt både for og imod, mest nok det sidste. Ved en senere afstemning blandt samtlige forældre stemte 64 nej, 39 for og 10 ved ikke. Dermed var sagen afgjort, og eleverne må fortsat »stikke piben ind«, når de færdes på skolen.

16. april: Mannequin-opvisning i skolens gymnastiksal. – Fru K. Thomsen fortalte indledningsvis om undervisningen i håndarbejde, og piger fra realafdelingen fremviste de imponerende resultater af årets arbejde i håndgerningstimerne.

29. april: Forældremøde for 7. kl.s og 2. reals forældre. Hr. og fru Lerche orienterede forældrene om en tredages tur, som de agtede at fortage med de to klasser til Sydslesvig og Holstensk-Schweiz den 29.–21. maj.

Ja, så er vi nået til begyndelsen af maj. Skriftlig eksamen for 2. og 3. real står for døren, mundtlig eksamen påbegyndes sidst i maj.

Den 22. eller 23. maj: 3. reals sidste skoledag har hr. Knudsen og hr. B. F. Petersen planlagt en tur til Nørreskov på Als, og det bliver nok en rekreation, således at man mødes i den grønne skov, inden man mødes ved det grønne tæppe.

Det lille skoleblad »Fra Skærbæk realskole«, som vi påbegyndte udsendelsen af forrige år, er i år udkommet med tre numre og et fjerde er på trapperne. Vi takker lærer B. F. Petersen for hans dygtige redaktion af bladet, der holder forældrene »à jour« vedrørende, hvad der sker på skolen.

På et bestyrelsesmøde først i april vedtog skolens bestyrelse, at man også i år skulle oprette en 1. kl. Desuden bestemte man sig til at fortsætte de store reparationer, som vi har gennemført i de senere år. Udover vinylgulvbelægning i endnu en klasse kommer det især til at dreje sig om udskiftning af ca. 15 gamle vinduer. I stedet for indsættes vinduer med thermoglas.

På samme møde drøftede bestyrelsen, hvordan festen i anledning af skolens 50 års jubilæum i september i år i store træk skulle forme sig. Man nedsatte et udvalg, der sammen med elevforeningens bestyrelse skulle træffe aftale om festens nærmere forløb. Som det ses andetsteds foreligger nu resultater af dette samarbejde, og vi håber så på god tilslutning både fra forældre, garantere og gamle elever.

Til slut tak til forældrene og andre, der på den ene eller anden måde støttede skolen i det skoleår, der nu er ved at rinde ud.

J. Kortsen.

Skolens elever

(Eleverne er opført i alfabetisk orden. Faderen eller værgens stilling er opført i parentes. Hvor hjemstedet ikke er nævnt, er det Skærbæk).

3. real a (16 elever)

Rosa E. Beck (landm., Birkelev), Lykke P. Christensen (kroejer, Døstrup), K. Annette Ehlers (bankdirektør), Orla Findahl (fabrikant), Steen Hansen (blikkenslagermester), Flemming Kondrup (amtsfuldmægtig, Ribe), Birte Mathiasen (urmager), Christian D. Ravn (bagerm.), Per E. Ravn (disponent, Døstrup), Else M. Schmidt (skovfoged), Henning H. Schmidt (arb., Mjolden), Maria Schmidt (entrepr., Drengsted), Niels F. Schmidt (gdr., Gånsager), Bente J. Sørensen (landm., Rejsby), Edith Voss (automekaniker), Susanne Østrup (dyrlæge).

3. real b (16 elever)

Johannes M. Boldt (mekaniker, Rejsby), Anna A. Carstensen (lmd., Brøns), Jørgen Jensen (fiskemester, Brøns), Inger Jepsen (gdr., V. Åbølling), Margit Jepsen (gdr., V. Åbølling), Oda M. Jørgensen (lmd., Brøns), Aksel Knudsen (overlærer, Brøns), Ulla Koch (snedker, Brøns), Anne M. Møller (gdr., Brøns), Kirsten Nielsen (smed, Brøns), Pia Nielsen (antikvitetsforh., Brøns), Peter Obeling (gdr., Astrup), S. Albert Pedersen (gdr., Søndernæs), Susanne Pedersen (fabrikant, Brøns), Irene Tarp (arb., Brøns), Karen A. Thomsen (gdr., Søndernæs),

2. real (23 elever)

Meta D. Andresen (arb., Brøns), Anne K. Blaschke (lmd., Frifelt), Inge N. Boysen (fiskehandler), Enevold N. Christensen (arb., Kirkeby), Åse Christensen (el-install.), Edith L. Hansen (rentenyder, Brøns), Petrea M. Hoeck (arb., Brøns), Marna Hygum (opmåler, Skærbæk), Annelise Kjær (gdr., Brøns), Ulla Kjær (gdr., Brøns), Inga M. Koester (gdr., Brøns), Kirsten H. Lauridsen (lmd., Brøns), Karen L. Nielsen (lmd., Havervad), Maren G. Nielsen (lmd., Havervad), Keld R. Pedersen (uddeler), Åse S. Petersen (gartner, Døstrup), Tage C. Poulsen (snedker, Brøns), Leif B. Ravn (mejerist, Frifelt), Elma Schmidt (lmd., Drengsted), Henning Schmidt (entreprenør, Drengsted), Edith Søndergaard (husmoder, Rejsby), Lenhard D. Vodder (gdr., Ottersbøl), Birgit B. Århus (lmd., Brøns).

1. real a (22 elever)

Carsten S. Beck (trafikassistent), Laust S. Borg (forretningsfører), Inger Carl (kbm.), E. Nicolai Ehlers (bankdirektør), Margit Henningsen (maskinhandler), Nis M. Holm (lmd., Stavedskov), Bodil Iversen (snedker), Jette Janstrup (arkitekt), Ove Jensen (gdr., Vesterbæk), Peter S. Jensen (læge), Sven M. Krogh (værkm., Renbæk), Flemming Kühl (stationsleder), Dorrit Larsen (uddeler), Conni B. Lauritzen (vand- og gasm.), Gert A. Laursen (sognepr., Mjolden), Henrik Lüthje (fabr., Gasse), Annette Lerche (overlærer), Kerstin Lützen (maskinh.), Claus Madsen (dyrlæge, Brede), Inge

F. Sørensen (liniemester), Frands W. Voss (automekaniker), Niels O. Winter (manufakturhandler).

1. real b (16 elever)

Anne M. Andersen (lmd., Gånsager), Niels Th. Andersen (slagterarb., Mjolden), Thorvald St. Andersen (lmd., Holbæk), Kirsten E. Christesen (driftsleder, Ribe), Annelise Dransfeldt (arb., Brøns), Jens N. Gade (kornhandler, Brøns), Peter G. Krog (gdr., Søndernæs), Tove Knudsen (overlærer, Brøns), Bent P. Kromann (Søndernæs), Inge M. Mikkelsen (gdr., Vodder), Jytte Nissen (gdr., Døstrup), Marianne E. Nørgaard (gdr., Birkelev), Kirsten M. Obeling (gdr., Astrup), Kaj Pedersen (gdr., Brøns), Jonna J. Schmidt (arb., Mjolden), Erik L. Vodder (gdr., Ottersbøl).

7. klasse (13 elever)

Frede Christensen (el-installatør), Flemming N. Ehmsen (lmd., Forballum), Jytte J. Frodelund (lærerinde), Christa M. Fromsejer (gdr., Gesing), Susanne S. Jensen (læge), Jonni Knudsen (auto-ophugger), Hans Kræmer (lmd., Ottersbøl), Karsten Nielsen (plejer, Gånsager), Bjarke Nielsen (antikvitetsforh., Brøns), Sonja Skøtt (gdr., Gånsager), Eva Thomsen (bankfuldmægtig), Esben Thøgersen (førstelærer, Mjolden), Marie T. Vodder (gdr., Ottersbøl).

6. klasse (6 elever)

Yvonne Enghave (portør), Ina Lützen (maskinhandler), Jan Mathiasen (urmager), Berit Pedersen (husmoder), Nis-Jørn Schmidt (skovfoged), Nanna Thøgersen (førstelærer, Mjolden).

5. klasse (11 elever)

Hans P. Abrahamsen (specialarb.), Peter Carl (købm.), Bo Bjerre-Jacobsen (bogtrykker), Jette M. Günther (husmoder), Merete K. Jensen (overdyrlæge), Morten S. Jensen (lærer), Asger Larsen (rentenyder, Gånsager), Thorkild K. Larsen (uddeler), Leo B. Lauritzen (vand- og gasmester), Jens A. Lerche (overlærer), Jesper K. Møller (overlærer).

3. klasse (8 elever)

Thorkild Abrahamsen (specialarb.), Annette Hansen (autoforhandler), Barbara S. Jensen (læge), Bjarne H. Jørgensen (dekoratør), Peter R. Lützen (maskinhandler), Engelbert Mertens (bogh.), Anne M. Oksen (direktør), Bente R. Pedersen (uddeler).

2. klasse (9 elever)

Tove Abrahamsen (specialarb.), John V. Brockdorff (filialbestyrer), Gitte Hansen (husmoder), Anne M. K. Jensen (overdyrlæge), Lene B. S. Jensen (lærer), Kent Knudsen (repræsentant), Jan Lützen (maskinhandler), Maren Schmidt (murer), Anne M. Westergård (overtrafikassistent).

1. klasse (16 elever)

Peter O. Andersen (gdr., Brøns), Erik Bjerre-Jacobsen (bogtrykker), Poul S. Fromsøjer (gdr., Gesing), Bent Hamann (fængselsbetjent), Nancy Hansen (syerske, Gasse), Lisbeth Henningsen (maskinhandler), Annette K. Jensen (overdyrlæge), Klaus S. Jensen (læge), Tommy Knudsen (autoophugger), Hanne B. Lauritzen (vand- og gasmester), Åse Lerche, overlærer), Torben K. Madsen (falckredder), Kim O. Møller (damefrisør), Ulla Th. Rosenberg (isenkrømmer), Anne-Mette Truelsen (bankkasserer), Michael F. Tønder (arbm.).

REALEKSAMEN 1968

Censorer:

Dansk, skriftlig: skoleinspektør A. Mayntzhusen, Frederikshavn.
Engelsk, skriftlig: overlærer Svend Fog-Nielsen, Århus.
Tysk, mundtlig: lærerinde fru U. B. Christensen, Arnum.
Geografi: lærer H. C. Hansen, øvelsesskolen, Tønder.
Biologi: lærer Sv. Aa. Petersen, Vejle.
Naturlære: lærer E. Mortensen, øvelsesskolen, Tønder.
Regning og matematik, skriftlig: overlærer V. Wagner Jensen, Rindsholm.
Fransk: lærerinde Anni Knudsen, øvelsesskolen, Tønder.
Håndarbejde: lærerinde Esther Knudsen, Brøns.
Sløjd: lærer Hans Jensen, Brøns.

REAL-EKSAMEN 1968

Stig M. Andersen, Inga M. M. Beck, Ulla M. Christensen, Christian Lindskov Christiansen, Nora E. Gade, Ulla Hansen, Hans Janstrup, Irene Jensen, Johannes R. Jørgensen, Kurt Koch, Henning Kristiansen, Birgitte M. Krog, Peter Nissen, Viola Nissen, Christa B. Oksen, Asmus Rahr, Birgit Rossen, Mette Rossen, Anni M. Skøtt, Inge Tarp, Doris H. Tobiesen, Knud Aa. Uhrenholt, Hans L. Vodder.

OPRYKNINGSPRØVEN fra 2. realklasse 1968

Censorer:

Dansk, skriftlig: skoleinspektør Svend Christensen, København.
Regning og matematik, skriftlig: lærer P. Jensen, Roskilde.
Andre fag: lærerinde Esther Knudsen, Brøns, førstelærer J. Hjortskov Larsen, Døstrup, lærer K. Tygesen, Bredebro, førstelærer L. Thomsen, Brøns, lærer H. Jensen, Brøns, førstelærer H. E. Andreasen, Frifelt, førstelærer H. Thøgersen, Mjolden, lærerinde Helga Kleener, Agerskov.

LÆRERNE OG FAGFORDELINGEN

J. Kortsen: regning og matematik: 3 ra og 3 rb, sløjd: 2. og 3. r.
Overlærer fru K. Jensen: engelsk: 5., 6. og 7. kl. + 1. ra.
regning: 3., 5. og 6. kl., religion: 6. og 7. kl.
Overlærer fru Edith Lerche: dansk: 7. kl., 2. r og 3. ra
tysk: 1. ra og 2. r, fransk: 3. r, geografi: 7. kl.

- Overlærer H. Lerche: engelsk: 2. r og 3. ra, regning og matematik: 1. ra, 1. rb og 2. r, historie: 1. rb og 3. ra.
- Overlærer K. Møller: regning: 2. kl. og 7. kl., historie: 3., 5. og 6. kl., geografi: 3., 5. og 6. kl., biologi: 5. kl.–1. r, gymnastik: 5. kl.–3. r.
- Overlærer fru H. Møller: dansk: 3. kl., 6. kl. og 1. rb., engelsk: 1. rb. håndgerning: 5. og 6. kl. gymnastik: 1. r., 2. r. og 3. r.
- Overlærer N. Aa. Knudsen: fysik: 6. kl. – 3. r, geografi: 1. ra, 2. r, 3. ra og 3. rb, biologi: 2. r, 3. ra og 3. rb, sløjd: 5. kl. – 1. r.
- Fru K. Thomsen: historie: 7. kl., 1. ra, 2. r og 3. rb, formning: 6. kl. – 2. r, religion: 1. ra, håndgerning: 7. kl. – 3. r.
- Fru E. Christensen: religion: 3. kl. og 5. kl., dansk: 5. kl., tysk: 7. kl., geografi: 1. rb, sang: 3. kl. – 1. r, gymnastik: 2. kl. – 7. kl.
- B. F. Petersen religion: 1. rb, 3. ra og 3. rb, dansk: 1. ra og 3. rb, engelsk: 3. rb, tysk: 1. rb, 3. ra og 3. rb, latin: 2. r.
- Fru S. J. Frodelund: religion: 1. og 2. kl., dansk: 1. og 2. kl., regning: 1. kl., biologi: 3. kl., sang: 1. og 2. kl., formning: 1. kl. – 5. kl., håndgerning: 2. og 3. kl., gymnastik: 1. kl.

FLIDSPRÆMIER 1968

3. *real*: Mette Rossen (elevforeningens flidspæmie), Hans Janstrup (elevforeningens flidspæmie), Anni Skøtt (bogpæmie), Irene Jensen (bogpæmie), Inge Tarp (Brøns Sparekasses flidspæmie), Chr. Lindskov Christiansen (bogpæmie), Nora E. Gade (bogpæmie), Birgit Rossen (bogpæmie), Johannes P. Jørgensen (bogpæmie), Doris Tobiesen (bogpæmie), Ulla M. Christensen (lærernes flidspæmie), Birgitte M. Krogh (Niels Beiers flidspæmie til en dygtig og flittig elev i tysk), Inge Tarp (en anonym pæmie til den dygtigste elev i håndgerning), Peter Nissen (tømmerhandler Holms pæmie til den dygtigste elev i sløjd), Chr. Lindskov Christiansen (Skærbæk Rotary Klubs pæmie til den bedste kammerat).

2. *real a*: Edith Voss (anonym pengegave), Else M. Schmidt (bogpæmie), Anne-mette Ehlers (Skærbæk Husmoderforenings pæmie til den dygtigste elev i håndgerning).

2. *real b*: Else Marie Krogh (anonym pengegave), Jens Pedersen (bogpæmie), Irene Tarp (en anonym pæmie til den dygtigste elev til håndgerning).

Fredag den 20. juni kl. 15,30

holdes der afsluttende møde på Nørbys hotel. Forældre, værger samt enhver anden, der interesserer sig for skolen, er velkommen.

Det nye skoleår begynder

mandag den 11. august kl. 9,00. – 1. kl. møder dog først kl. 10,00.

Årsskrift

udgivet af Skærbæk realskoles elevforening

ELEVFORENINGENS REGNSKAB

Regnskabet 1. december 1967 til 30. november 1968.

INDTÆGTER

Kontingent, kasse	220,00
Kontingent, giro	1.335,00
Kontingent, livsvarige medlemmer	830,00
Renter	315,13
Indtægter ved julefest	661,00
Indtægter ved flidspræmier	35,00
÷ underskud 1967-68	221,13
	<u>3.617,26</u>

UDGIFTER

Overført livsvarige medlemmer	830,00
Elevhæftet	1.125,00
Udgifter ved julefest	500,00
Udgifter ved flidspræmier	135,00
Udgifter ved tryksager, porto m. v.	1.027,26
	<u>3.617,26</u>

Beholdning 1. december 1967	1.895,93
÷ underskud 1967-68	221,13
Beholdning 30. november 1968	<u>1.674,80</u>

Kassebeholdning 30. november 1968	129,52
Girobeholdning 30. november 1968	70,25
Bankbeholdning 30. november 1968	1.475,03
	<u>1.674,80</u>

Desuden henstår 1010,00 kr. på Skærbæk Bank, konto nr. 1861 for livsvarige medlemmer.

1. januar 1968 betalt til hr. Kortsen 500,00 kr.

Øster-Gasse, den 30. november 1968.

Mettelise Sandberg.

SKÆRBÆK REALSKOLES LEGAT

Legatet stiftedes den 2. september 1944 med en begynderkapital på 3.017,00 kr., og der er siden stiftelsen udbetalt understøttelser til 31 gamle elever med i alt 11.550,00 kr. Som bekendt ændrede skolens bestyrelse og legatets bestyrelse i 1967 legatets vedtægter, således at formålet blev at udbetale tilskud til fripladser og skolepenge-nedsættelser for skolens elever i stedet for at støtte gamle elever med stipendier, idet man skønnede, at man på denne måde bedst varetog forældrenes og skolens interesser af i dag. Nyordningen har medført, at der indtil 31. december 1968 har kunnet udbetales 1.600,00 kr. til fripladser.

Vi er glade for således at kunne hjælpe nogle af de elever, der skønnes at have brug for denne hjælp, og vi tillader os at gøre opmærksom på de nye vedtægters § 7, hvor det hedder: »Legatet kan til enhver tid modtage gaver, der lægges til legatkapitalen«.

ELEVFORENINGENS BESTYRELSE

Erik Th. Rosenberg, isenkræmmer, Skærbæk, formand.
Hans Lagoni, murermester, Døstrup.
Fru Mettelise Sandberg, Gasse, kassererske.
Fru Inge Nørgaard, Birkelev.
Bent Fr. Petersen, lærer, Skærbæk realskole.

LEGATETS REGNSKAB

1. januar 1968 til 31. december 1968.

INDTÆGTER

Bankbeholdning	448,82
Renter af obligationer	876,00
Skræderklienten	30,00
Bankrenter	31,97
1 obligation udtrukket	100,00
Bankbeholdning	1.486,79

LEGATETS FORMUE

pr. 1. januar 1969:

5 andele i Skræderklienten	500,00
Sønderjyske K. obligationer	21.600,00
Bankbeholdning pr. 1. januar 1969	1.486,79
	23.586,79

Ovenstående regnskab er revideret og fundet i orden.

Skærbæk, den 5. marts 1969.

C. B. Clausen

Svend Oksen

Elevforeningens årsberetning

Som sædvanlig forløb foreningens arrangement: julefesten 2. juledag, godt; der var stor tilslutning og god stemning. Til generalforsamlingen, der holdtes forud for festen, kneb det lidt med mødeprocenten. Det var med vémod, bestyrelsen tog afsked med fru Anna Bech Petersen og hr. Mathias Bendesen, der begge har gjort en stor indsats i en årrække, dvs. 35–37 år. Vi takker for deres arbejde og er glade for, at de har lovet stadig at være os behjælpelige.

Desuden var vor kasserer, fru Mettelise Sandberg, på valg, men da hun ikke kan undværes på så vigtig en post, gik hun med til at modtage genvalg. I stedet for de afgåede bestyrelsesmedlemmer valgtes fru Inge Nørgaard, Birkelev, og hr. Hans Lagoni, Døstrup.

Skolens forestående 50 års jubilæum blev drøftet. Vi håber, at mange gamle elever vil tage del i festlighederne. (Program findes andetsteds i årsskriftet).

Venlig hilsen. *Erik Rosenberg.*

Elevrådets arbejde i det forløbne år

Den 30. august 1968 blev skoleårets første elevrådsmøde afholdt; nye elevrådsrepræsentanter kom, men der var også enkelte gamle, som dukkede op igen.

Et af de første problemer, som vi måtte tage op til debat, var, om vi eventuelt i år kunne få lov til at holde »Elevernes egen fest« igen. Lærerne gav os tilladelse til at holde elevfesten, og den blev fastsat til den 15. november. Vi i elevrådet var meget nervøse for festens forløb, da hele arrangementet var lagt i hænderne på os, og vi måtte stå til ansvar derfor, men festen blev en succes; den forløb over al forventning godt. Underholdningen var særdeles vellykket; især 3. real's mannequin-opvisning høstede bifald.

Rygning har været et af de store problemer, som elevrådet har arbejdet med, lige siden det startede. Vi ville så gerne have rygetilladelse på skolen, men paneldiskussionen kunne ikke få forældrene til at give den. Det kunne man se på stemmesedlerne, som umiddelbart efter diskussionen blev sendt ud til forældrene. Resultatet blev følgende: 64 nej, 39 ja og 10 ved ikke. Der er ikke overvældende flertal for »ikke rygning«, så jeg vil håbe, at det nye elevråd fortsat vil kæmpe. Giv ikke op! det betaler sig til sidst. Tag f. eks. middagspausen. Siden elevrådet startede, har vi arbejdet på, at de udenbys elever måtte gå ned i byen i middagspausen uden tilladelse. Første gang, vi foreslog det, blev det meddelt os, at noget sådant kunne der absolut ikke blive tale om. Nu – ca. 2 år efter – har hele realafdelingen fået lov at gå i byen uden tilladelse fra kl. 12,05. 3. real må dog gå i hele middagspausen.

Vi vil gerne takke for, at de små nu får noget at lege i. Så har vi også fået lov til at male porten ovre ved skraldespandene, men vi mangler et motiv. Nogle mener, at de små skal have lov til at male det efter fri fantasi. Det kunne være interessant at høre forældrenes mening om dette.

Kirsten Nielsen.

U-landsarbejde i Zambia

Da jeg den 22. september i fjor forlod Danmark sammen med 22 andre u-landsfrivillige til henholdsvis Kenya Tanzania og Zambia, var det ikke nedtrykt ved tanken om ikke at skulle gense det kære gamle Danmark med familie og venner i to år, men derimod sprængfyldt med nysgerrighed efter, hvad der egentlig ventede os i det fremmede: hvordan er arbejdsforholdene? klimaet? den jævne befolknings syn på u-landsfrivillige? osv.

De fleste af os vidste på forhånd nogenlunde, hvad arbejdet ville bestå i, samt i hvilken del af landet. Jeg havde da også i lang tid troet, at jeg skulle arbejde som laboratorietekniker på en stor landbrugsforsøgsstation, men på grund af en opstået misforståelse blev planerne i sidste øjeblik ændret, så jeg i stedet havnede her på POULTRY TRAINING CENTRE i Mazabuka for at arbejde med WOMEN'S POULTRY FARMING MOVEMENT. Da dette ikke har noget med kemisk laboratorieteknik at gøre, var det kun ment som en foreløbig beskæftigelse, men arbejdet her er så interessant, at jeg har mest lyst til at fortsætte hele perioden ud.

Dette fjerkræ-træningscenter er hovedkvarteret for WOMEN'S POULTRY FARMING MOVEMENT, som går ud på at oprette kooperative fjerkræfarme for kvinder. Alle kvinder, der ønsker at starte en hønsefarm, kommer her på 2-ugers kurser for at lære de mest nødvendige regler for fjerkræavl samtidig med, at de ved besøg på allerede eksisterende kooperativer på egnen får en idé om, hvordan et sådant foretagende fungerer. Disse kurser er anlagt på et meget simpelt teoretisk grundlag, eftersom de fleste af deltagerne hverken kan læse eller skrive. Til gengæld lægges vægten på den mere praktiske side såsom pasning af daggamle kyllinger og ællinger, samt fremstilling af simple fodertrug og drikkebeholdere. Endvidere foretager vi forskellige demonstrationer i madlavning for at give dem nogle idéer til anvendelse af æg og grøntsager i den daglige kost. Her anser jeg det for meget vigtigt, at »den lille på ryggen« får en smagsprøve; det er nemlig ofte en stor overraskelse for moderen, hvis ungen kan lide den slags mad. – Denne side af kurset er endnu på forsøgsstadiet, men jeg håber efterhånden at få lidt ernæringslære indført som en obligatorisk del på programmet. Formålet med hele projektet er nemlig ikke så meget det økonomiske udbytte, men først og fremmest et led i kampen mod fejlernæring. I øjeblikket dør ca. hvert 3. barn før 5-årsalderen på grund af protein- og vitaminmangel, og det hjælper jo ikke meget at give folk æg, kød og grøntsager, når de ikke forstår, hvorfor de skal spise det.

Efter at have deltaget i kurset kan kvinderne tage hjem og starte deres kooperativer. Der skal være mindst 10 aktive medlemmer, og de må selv skaffe de første 2000 kr. Nogle har samlet penge ind ved afholdelse af lokale danseopvisninger og lignende, mens andre har modtaget startkapitalen fra private organisationer her og i udlandet. For danskere er 2000 kr. jo ikke noget at snakke om, men her, hvor en almindelig arbejder får ca. 6 kr. om dagen, er det en hel formue (fødevarerpriserne er lidt højere end i Danmark). Alle kooperativer er nu garanteret statslån; vi hjælper dem med opbygningen og leverer de første 200 stk. fjerkræ, endvidere assisterer

vi så vidt muligt med gode råd indenfor fjerkræavl og grøntsagsdyrkning. Selve farmene bygges af ret simple materialer. Hønsesusene konstrueres af pæle, trådnæt og i mange tilfælde stråtag, mens kyllingehus og kontor ofte bygges af ler eller hjemmelavede mursten. Desværre har vi endnu (februar 1969) ikke fået de nødvendige penge og transportmidler til udførelse af projektet, og da vi i øjeblikket kun er 8 frivillige, chefen Norman Davis samt nogle få zambiske medarbejdere, kan vi slet ikke følge med i udviklingen, idéen har nemlig spredt sig med overraskende fart over hele landet; der er indtil videre registreret ca. 50 co-ops, men mange flere er under planlægning, så hvis ellers vi får de ventede bevillinger samt de 40 frivillige, som er på ønskesedlen, bliver det ikke noget problem at nå det foreløbige mål, nemlig 60 co-ops i hver af landets 8 provinser.

Jeg har hidtil arbejdet udelukkende i og omkring Mazabuka, men planlægger for tiden at tage en måneds tid i Eastern Province og derefter nogle uger i Barotsse Province, de eneste to områder, hvor der endnu ikke er nogen til at organisere projektets udførelse. Jeg befinder mig ellers mægtig godt her i Mazabuka, hvor jeg har en dejlig 3-værelses lejlighed og gode venner blandt både afrikanere og europæere, men jeg glæder mig nu alligevel til at komme i de mere primitive områder. Mazabuka er en by med 6.500 indbyggere og ligner nærmest en stor dansk landsby, idet folk bor i små kvarterer spredt rundt om byens centrum, som består af hovedvejen (den eneste asfalterede vej på egnen), langs hvilken der findes ca. 20 blandede købmandsforretninger, 1 slagter, 3 autoværksteder, 2 banker, jernbanestation, politistation, posthus, mejeri osv. Poultry Training Centre ligger i forbindelse med en veterinær forsøgsstation 3 km fra centrum, så jeg er selvfølgelig blevet placeret i europæer-kvarteret sammen med alle disse mere eller mindre kolonialistiske dyrlæger. De fleste er da meget flinke og rare, men jeg rejste nu ikke til Afrika for at træffe europæere.

Et af de spørgsmål, der interesserede mig mest før ankomsten hertil, var utvivlsomt: hvordan er den jævne zambianers syn på u-landsfrivillige? Jeg har ikke på noget tidspunkt været i tvivl om regeringens velvilje, men tvivlede på den fattige menigmands indstilling. Efter 5 mdr. her er jeg ikke længere i tvivl om det spørgsmål. Jeg blev lige fra starten hilst med »åbne arme« og har kun god grund til at føle mig velkommen overalt. Til min store overraskelse er det næsten umuligt at foretage et hurtigt besøg i kooperativerne her, thi hver gang jeg på min røde scooter dukker op i et af de fattige boligkvarterer, kommer hele kvarterets børneflokk stormende frem imod mig, og hvis ikke jeg stopper for at hilse på hver enkelt, spærres de bare hele vejbanen, så der er ikke store chancer for at undslippe. Selv ældre mennesker, som tilfældigt passerer, standser op for at hilse på mig; jeg forstår stadigvæk ikke, at det kan være så stor en fornøjelse, eftersom jeg jo kun kender ganske få udtryk på det lokale sprog TONGA, men hvis der ikke skal mere til for at glæde dem, gør jeg det gerne. Blandt stationens zambianske medarbejdere blev jeg de første dage behandlet med den største høflighed, nemlig i YES MADAM og YES MISS ANDERSEN-tonefaldet, som de jo er opdraget til at bruge overfor europæere, men det smagte lovlig meget af kolonisme. Der var ingen grund til, at de

skulle nære en så overdreven respekt for mig. Jeg har af den grund indledt mange og langvarige diskussioner med at bede folk bruge mit fornavn i stedet for alt det andet vrøvl. Det ender som regel med, at vi bliver rørende enige om, at det bare er en gammel vane, som ikke kan udryddes hurtigt nok. Mit forhold til arbejderne blev da også meget friere, efterhånden som vi kom på »fornavn« med hinanden. Jeg fører ofte timelange diskussioner med flere af dem, og emnerne dækker næsten alle områder lige fra hønsehus og biler til politik og familieplanlægning. Vi prøver ikke at snakke hinanden efter hovedet, nej, alle siger deres oprigtige mening om sagen. Jeg kan efterhånden få dem til at fortælle alt vedrørende deres kulturelle traditioner og skikke, samt deres syn på kolonimagterne og europæere i almindelighed, men indstillingen er nu ikke nær så negativ, som jeg havde frygtet. Zambianerne er i øvrigt rare mennesker med et lyst syn på tilværelsen, og de er altid parat til at grine ad en dårlig vittighed, takket være deres udprægede humoristiske sans. Nu har jeg endelig fundet nogle lidelsesfæller, som har den samme dårlige vane, nemlig at se de sjove punkter i alting, men det har uden tvivl sin del af æren for, at jeg straks følte mig hjemme blandt den lokale befolkning.

Et spørgsmål, jeg ofte støder på, er: Hvorfor sender Danmark ikke mange flere u-landsfrivillige til Zambia? Men det spørgsmål er jeg nu ikke særlig begejstret for. Hvad er svaret? Jeg ved det ikke. Det er nemlig en ting, som jeg selv har undret mig over, at så lille et antal af den danske ungdom er interesseret i at prøve tilværelsen i andre dele af verden og ikke kun vil se tingene som turist. Det er ganske vist ikke alle ansøgere, som har de rette kvalifikationer til at blive antaget som u-landsfrivillig, men der må findes mange flere. Ordet u-landsfrivillig lyder som om man arbejder uden betaling, men det er nu ikke helt tilfældet, ganske vist får vi kun ca. 1000 kr. om måneden, men så skal man hverken betale husleje, skat, sygekasse eller lignende, og de fleste af os har bedre boligforhold end i Danmark. Jeg fører i hvert fald en hel luksustilværelse og holder for det meste hænderne fra det huslige arbejde. Min udmærkede hushjælp ordner nemlig alt vedrørende vask, rengøring og madlavning for en løn på kun 150 kr. pr. måned uden kost og logi. Endvidere rejsen gratis, køretøj i form af motorcykel eller scooter til rådighed både i arbejds- og fritiden, et genetableringsbeløb på omkr. 10.000 kr. ved hjemkomsten efter 2 år samt den uvurderlige oplevelse, det er at leve og arbejde med befolkningen i et u-land. Socialt set befinder man sig et sted midt imellem den højtlønnede europæiske ekspert, som for de flestes vedkommende kun er her for at tjene penge, og den noget lavere lønnede zambianer, som knap tør sige »Ja tak!« første gang man inviterer ham ind til en kop the eller en øl, simpelthen fordi han ikke er sikker på, hvordan man opfører sig i DEN HVIDE MANDS HUS, som om det er noget særligt? Jeg har endnu ikke været i de »gode« barer, hvor de fleste europæere holder til, men har et par gange besøgt en af de afrikanske barer, hvor der ikke er så megen klikedannelse, og jeg bliver som den eneste europæer behandlet og hilst som en god ven af alle uden at mærke noget som helst til racceforskellen.

Den gamle historie om, at afrikanerne er dovne og kun kan arbejde med pisen over nakken, tror jeg ikke på, men har til gengæld erfaret, at de kan være meget

flittige, hvis man blot husker at opmuntre dem og forklare grunden til, at man ønsker arbejdet udført på den bestemte måde, lidt ros for de små fremskridt styrker selvtilliden, og hvis man samtidig behandler dem som selvstændige væsener, er der næsten ingen ende på, hvad de vil gøre for én. Det kræver selvfølgelig oceaner af tålmodighed, da man hele tiden må tage hensyn til deres ringe uddannelsesforhold. Jeg kan f. eks. ikke forvente, at en flok kvinder hentet lige ud af bushen vil være i stand til at få det samme udbytte af en lektie som gennemsnits-danskeren.

En af de ting, der får mig til at synes om tilværelsen her i Zambia, er den dejlige natur, som vi har masser af, eftersom kun 5 millioner mennesker bor på et areal 17 gange så stort som Danmark, så der er god plads til alle. Afstandene er jo noget større her, og vejene er dårlige, i dagtimerne er det næsten umuligt at få telefonforbindelse til Lusaka (120 km hefra), så man vænner sig hurtigt til, at aftaler sjældent overholdes.

Klimaet? Simpelthen dejligt, især her i februar måned, hvor man over radioen hører den danske vejrmedling lydende på snestorm og frost, så foretrækker man alligevel at svede lidt i middagsstunden. Jeg kom hertil på den varmeste årstid, hvor alt var tørt og støvet og var derfor forberedt på en frygtelig hede, men på grund af luftens ringe fugtighed var klimaet meget behageligt, jeg vænnede mig i hvert fald hurtigt til varmen. I midten af november satte regntiden ind, og på forbavsende kort tid blev naturen fuldstændig ændret. Træer og buske fik friske blade og blomster, mens dejlig grønt græs voksede frem overalt, samtidig med at vejene ændredes fra støvet sand til mudderhuller. Regnen fortsætter indtil slutningen af marts måned, men det er nu kun forfriskende med lidt regn i ny og næ, det er jo ikke som i Danmark med kedelige regnvejrskdage, blot en hurtig tordenbyge efterfulgt af strålende solskin.

Maj, juni og juli er de tre vintermåneder, hvor nattemperaturen efter sigende kan nå helt ned omkring frysepunktet, så man bliver nødt til at finde uldtæppet frem.

Den mad, jeg spiser her, er ikke meget forskellig fra den danske. Man kan købe næsten alt, hvis man ellers har pengene. Dog savner jeg som de fleste danskere henede et godt dansk rugbrød, dansk spegepølse kan fås, men ikke den gode sønderjydske. Kartofflerne er dyre, ca. 1,50 kr. pr. 1/2 kg, så de bliver ofte udskiftet med andre grøntsager og ris.

Jeg kan da hilse fra Kirsten Møller (realist 1962). Hun rejste hened med det samme hold og arbejder som hospitalslaborant i Lusaka. Vi ses jævnligt, og hun lader til at være tilfreds med både arbejde og privatliv.

Til slut vil jeg sende de bedste hilsener til venner og bekendte ved den gode gamle SKÆRBÆK PRIVATE REALSKOLE.

*Grethe Andersen, Poultry Training Centre,
P. O. Box 50, Mazabuka, Zambia.*

MEDLEMSFORTEGNELSE

for Skærbæk realskoles elevforening

Æresmedlem.

Jørgensen, Ottilia, Tøndervej 42, Skærbæk.

Lindegaard, Emma, pens. overlærer, Skolegade, Skærbæk.

Rübner-Petersen, Helga, pens. overlærer, Bøgevej, Skærbæk.

Livsvarige medlemmer.

Andersen, Hans, gårdejer, »Virkelyst«, Brøns.

Andreasen, Maren Åbling, f. Mathiesen, Sparekassen, Elmevej 4, Rødning.

Bastian, Niels, viceskoleinspektør, Louisevej 33, Haderslev.

Beck, Hans Uwe, c/o Jebsen & Co., P. O. Box 97, Hong Kong.

— Werner, Brodersensallé 4, Hellerup.

Beier, Niels C. Tranberg, broassistent, Frederikssund.

Bendesen, Math., herreekviperingshandler, Skærbæk.

Bennetsen, Sigvard, Skensvedvej 15, Brønshøj.

Bertelsen, Hans F., repræsentant, Irisvej 23, Vejen.

Birkkjær Lauridsen, Rita, f. Jensen, Ribevej 5, Skærbæk.

Bjerre, Bodil, f. Schmidt, Tøndervej, Skærbæk.

Bjørn, E., lærer, Olaf Ryesgade 37, Kolding.

Bogh, Henning J., kontrollør i post- og telegrafvæsenet,

Lyngkær 14, Smørumnedre, Måløv.

— Holger, toldkontrollør, Møllevangen 5, Svendborg.

Boisen, Marie, f. Stamp, bankassistent, Clausensgade 32, Haderslev.

Bollerslev, Hans Jørgen, handelselev, Visby Brugsforening, Visby.

Brandt, Erik, Lønborg, Slingerupgade 27 e, Hillerød.

— Johannes Petersen, bankassistent, Birkeallé, Skærbæk.

— Peter Lønborg, E. D. B. programmør, Gl. Holmegårdsvej 3¹ tv., Hillerød.

— Niels Chr., Kirkevej 10, Skærbæk.

Brock, Lillian, f. Christensen, Søstjernevej 24, Hvidovre.

Brockdorff, Tage, Karstengade 21¹, Tønder.

— Birgit, f. Lydiksen, Karstengade 21¹, Tønder.

— Egon, tandtekniker, KFUM's coll., Kirkegade 70, Esbjerg.

— Inge, kontorassistent, Eliassensvej 64, Kolding.

Bunkeflod, Else, f. Lund, cand. pharm., Nimtofte Apotek, Nimtofte.

Bæk Nielsen, Anni, f. Tæstensen, Elsdyrsgade 38, København K.

Carlsen, Ella, f. Ravn Halmtorvet 16³ tv., København V.

Christensen, Ellen, f. Kirkemand, lærerinde, realskolen, Skærbæk.

— Jens M., Mjolden, Døstrup.

— Anders Bo, Mellemgade 25, Skærbæk.

Christiansen, Gert, snedkermester, Tøndervej 17, Skærbæk.

— Erhard, Elværket, Julianeåb, Grønland.

Clausen, Chr. Beyer, direktør, Skærbæk Spare- og Lånekasse.
 — Sv. Aage, ekspedient, Gl. Ullerupvej 20, Skærbæk.
 — Vagn Beyer, revisorassistent, Købkesvej 19¹, Odense.
 — Åse B., gymnasieelev, Tøndervej 4, Skærbæk.
 Dinesen, Dorte, stud. jur., Næsbyvej 47, Højbjerg.
 Degn, Peter, bankassistent, Frederiksborggade 3, København K.
 — Elisabeth, Astrup, Brøns.
 — Willy, overtoldbetjent, Kongsmark, Rømø.
 Dencher, Leif, lærerstud., Gregersensallé 6, Esbjerg.
 Fink, Kristen, arkitekt m.a.a., Paradisvej 28, Nexø.
 Fromsejer, Peter, gårdejer, Gesing, Skærbæk.
 — Iver Haderslevvej 75 d, Kolding.
 Ganderup, Åse, Vinum, Døstrup St.
 Gerts, Leo, mekaniker, Ballum.
 Grundahl, Kirsten B., børnehavelærerinde, Jernbanegade, Skærbæk.
 — Hans Chr., Jernbanegade 12, Skærbæk.
 Hansen, Knud, købmand, Skærbæk.
 — A., Skærbæk.
 — Anna Marie, f. Skodborg, Deleuransvej 20, Fredericia.
 — Bodil J., Aabenraavej, Skærbæk.
 — Bothilde, Ballum.
 — Finn Bloch, skibsfører, Ternevej 13, Havneby, Rømø.
 — Jens, installatør, Hareskoven, København.
 — Jes, Døstrup S.
 — Knud, el-installatør, Bredebro.
 — Kirstine, plejemor, Åndssvageanstalten, Ribe.
 — Lilli, f. Jensen, Melbyvej 29, Skærbæk.
 — Marie, f. Nielsen, bankassistent, Femvej 8, Allerød.
 — Per, pastor, Bjørnsonsvej 4, Valby.
 — Peter Høy, lærer, Skjoldvej 32, Sorø.
 — Tage Asmussen, »Vinumgård«, Døstrup S.
 — Helge L., kontorassistent, Døstrup S.
 Hasselris, Jytte, f. Lydiksen, lærerinde, Kløvervej 20, Struer.
 Hällöf, Inger, lærerinde, f. Feilberg Jørgensen, Rytsebækvej 10, Virum.
 Hellenberg, Rosa, broderiforretning, Storegade, Skærbæk.
 Henningsen, Elise, f. Jessen, Ribevej 20, Skærbæk.
 Holm, Kurt, bogholder, Birkeallé, Skærbæk.
 Holst, Inger, f. Andresen, »Fredbo«, Holstad St., Norge.
 Høgsberg, Jytte, f. Wolfsberg, Kejlstruplund 58, Birkerød.
 Højland, Astrid, f. Rasmussen, Jenbanestationen, Røde Kro.
 Jacobsen, Jacob, gårdejer, Skærbæk.
 Jacobsen, Svend Kamstrup, Bratskovvej 13, Vanløse.
 Janstrup, Hansine, f. Richter, Skolegade, Skærbæk.

— Finn, c/o Larsen, Gudhavnsvej 19, Hellerup.
 Jensen, Anna, f. Freiberg, Claus Petersensallé 9¹ tv., Hvidovre.
 — Anders Bojsen, amtstueassistent, Skolegade 20, Studsgård, Herning
 — Birger Ib, Brorsonsvej 33, Tønder.
 — Birthe, f. Bollerslev, Blåbærvej 3, Vejen.
 — Cathine, f. Brink, overlærer, realskolen, Skærbæk.
 — Hanne, stud. dont., Skolegade 54, Skærbæk.
 — Ingemann H., Skolegade 54, Skærbæk.
 — K. Chr., sognepræst, Starup præstegård, Haderslev.
 — Sten H., smedesvend, Skolegade 54, Skærbæk.
 — Hans Axel, cand. pharm. Fasangården, Frederiksberg have, Københ. F.
 Jessen, Erik, Vråskov, Frifelt.
 Johannsen, Anna, f. Obeling, Chr. d. X Allé 29², Kgs. Lyngby.
 — Anton, slagtersvend, Lundebjerggårdsvej 218, Skovlunde.
 — P. Gotfred, gårdbestyrer, Ullerup pr. Skærbæk.
 Johnsen, John, adjunkt, H. Thomsensvej 9, Birkerød.
 — Ellen, f. Rübner Jørgensen, H. Thomsensvej 9, Birkerød.
 Juhl, Svend Aage, Perlegade 37, Sønderborg.
 Jørgensen, Elisabeth Rübner, Dalvängen 13¹, Brønshøj.
 — Aksel Rübner, lektor, Elverdalsvej 126, Højbjerg.
 — Anders Feilberg, rektor, Aarhus Statsgymnasium, Fenrisvej, Aarhus.
 — Johannes Feilberg, politimester, Søndergade 41, Silkeborg.
 — Christa, f. Holm, husholdningslærerinde, Sdr. Nærå Fri- og efterskole,
 Aarslev, Fyn.
 — Inger, f. Matthiesen, bankassistent, Kløvervej 11, Måløv.
 — N. Feilberg, dommer, Spejderbakken 7, Rungsted.
 — Wolfgang, Falckvej 14, Skærbæk.
 Karlskov, Kirsten, f. Stokbæk, Kirkevænget, Guldager.
 Kiilerich, Ejnar, tandlæge, Jacobshavn, Grønland.
 — Vagn, repræsentant, Sjællandsgade 11, Skive.
 Kjær, Vagn, fuldmægtig, Birkevænget 33, Nakskov.
 — Vera, f. Schou, Birkevænget 33, Nakskov.
 — Børge Gregersen, bankassistent, Haderslevvej 108 a, Kolding.
 Kleener, Helga, f. Thomsen, Ny Erlevvej 14, Haderslev.
 Klinge, Anne Catr., f. Mikkelsen, lærerinde, Høgsbro, Hviding.
 Knudsen, Niels Åge, overlærer, realskolen, Skærbæk.
 — Poul Martin, lærerstuderende, Birkeallé 7, Skærbæk.
 — Bodil, stud. mag., Birkeallé 7, Skærbæk.
 — Didde, f. Schmidt, Johs. Kocksvej 4, Gråsten.
 Kofoed, Ingeborg Munk, f. Højer-Hansen, Ordrupvej 74, Charlottenlund.
 Kohl, Ervind, overassistent, Nørreå, Bramminge.
 Kollbaum, Martha, f. Bonde, 2372 Owstlagüb, Rendsburg, Sydslesvig,
 Tyskland.

- Kortsen, Jens, realskolebestyrer, Skolegade, Skærbæk.
 — Holger, læge, Haderslev sygehus, Haderslev.
 — Kirsten E., Realskolen, Skærbæk.
 — Stig, Realskolen, Skærbæk.
 Krog, Hugo, »Landsig«, Branderup J.
 Krog, Marie, f. Vodder, »Landsig«, Branderup J.
 Kromann, Peter H., landpostbud, Melbyvej 13, Skærbæk.
 Kruse, Karin, lærerinde, Iller pr. Broager.
 Larsen, H. A. J., chemotekniker/D. F. - I, Vindingevej 71 B³ tv., Roskilde.
 Laschewski, Anne-Lise, f. Nørgård, Stegholt 52, Åbenrå.
 Lassen, Niels P., gårdejer, Hjemsted, Skærbæk.
 — Petrus, lærer, Arnum.
 Lauritzen, Gerda, f. Bogh, Perkjalsvej 13, Lystrup St.
 — Tinne, f. Svendsen, børnehaveder, Neuerstrasse, Sørup Krs., Flensborg.
 — Per Risgård, »Pers udstyr«, Torvet, Skærbæk.
 — Mariane, f. Lund, »Pers udstyr«, Torvet, Skærbæk.
 Lerche, Henning, overlærer, Tøndervej 6, Skærbæk.
 — Edith, overlærer, Tøndervej 6, Skærbæk.
 Lindstrøm, Lis, f. Ludvigsen, lærerinde, Karl Baggersallé 22, Charlottenlund.
 Lyst, Else, M., f. Thyssen, kontorassistent, Bobøl pr. Føvling.
 Løbner, Anton, købmand, Østergade 8, Løgumkloster.
 Mathiesen, P., fuldmægtig, Klokkebakken 8, Virum.
 Matthiesen, Anna, bogholder, Tønder Landmandsbank, Skærbæk.
 — C. S., trafikassistent, E. Suensonsgade 4, 3 F., Århus N.
 Midtgård, Hans, c/o købmand Midtgård, Kirkeby, Roager.
 Mikkelsen, Maren, f. Lassen, Vodder, Frifelt.
 Nielsen, Chr. Winther, direktør, Solbrinken 17, Højbjerg.
 — Hilli, f. Domack, Indre Ringvej 11¹, Fredericia.
 — Kaj, elektriker, Svingelen, Skærbæk.
 Nygård, Marie, Centralbiblioteket, Silkeborg.
 Nørgaard, Adser, grosserer, Hovedgaden, Uggerløse.
 Nørgård, Inge, f. Toft, Birkelev, Frifelt.
 — Laurids, lærling, Birkelev, Brøns.
 Obeling, Hans Lassen, skoleinsp., Klintevej 5, Esbjerg.
 Ockens, Martha J., Øbjerg, Arrild.
 Oksen, Svend, advokat, Skolegade 1, Skærbæk.
 Olesen, Henry, disponent, Asmus Philipsensvej 8, Kolding.
 Paasch, Detlev, lokomotivassistent, Strandagervej 64, Rødbyhavn.
 Pedersen, Kirsten, f. Rübner Jørgensen, Kirkevej, Skærbæk.
 — Chr. L., Tagholm, Rømmø.
 — Ejner, ingeniør, Holger Drachmannsvej 11, Lyngby.

- Elisabeth, Tagholm, Rømø.
- Hans, styrmand, p. t. »Pilegården«, Nordby, Fanø.
- Henning K., Søndernæs, Brøns.
- Maren Kjær, f. Handevigt, Nyvej 7, Vindingland, Vejle.
- Rigmor, f. Sørensen, bankassistent, Aarhusvej 27, Esbjerg.
- Birthe Skrydstrup, Mjolden, Døstrup S.
- Petersen, Anna, f. Bech, kassererske, E.A.S.V., Skærbæk.
- Else, f. Petersen, bankassistent, A. D. Jørgensengade 6, Gråsten.
- Ludolf, Vinum, Døstrup St.
- Frede, skolebestyrer, Sdr. Nærå efterskole, Årslev, Fyn.
- Pinkowsky, Knud, »Bedre Bolig«, Storegade 14, Skærbæk.
- Povlsen, Margrethe, f. Thomsen, Agerskov skole, Agerskov.
- Rasmussen, Leif, E. D. B.-Programmør, E. D. B.-vær. 214, Danfoss A/S, Als.
- Ravn, Jacob, bagermester, Storegade, Skærbæk.
- Birthe, gymnasiast, Storegade, Skærbæk.
- Riber, Erland, slagteridirektør, Lillevangsvej 16, Slagelse.
- Riemke-Pedersen, Werner, postassistent, Hollændervej, Middelfart.
- Grethe, f. Lauridsen, ekspeditrice, Hollændervej Middelfart.
- Rosenberg, Erik, isenkræmmer, Bøgevej 14, Skærbæk.
- Boy, civilingeniør, Næsborgvej 64, Hvidovre.
- Hans Chr., testpilot, Stauffenweg 10, 8031 Olching, Tyskland.
- Sandberg, Mettelise, f. Jacobsen, Øster Gasse, Skærbæk.
- Schmidt, Egon, kontorassistent i D. F. D. S., Havneby, Rømø.
- Asmus L., lektor, Almuevej 12, Hørsholm.
- Hans Andresen, emig. Canada.
- Sonja, f. Nielsen, ekspeditrice, Buen, Kruså.
- Søren Peter, murer, Ribevej 48, Skærbæk.
- Thelse, kontorist, Amtstuen, Tønder.
- Scholtz, Erik, Nygade 27, Skærbæk.
- Simonsen, Hans Peter, hjælpepræst, Den danske kirke, Flensborg.
- Skodborg, Niels, arkitekt M.A.A., Kastanieallé 19, Tønder.
- Stamp, Johan, gårdejer, Ullerup, Skærbæk.
- Svendsen, Jens, Lyøvej 24, Nordborg.
- Søndergaard, Ane Marie, assistent i Direktoratet for fængselsvæsenet i København, Herredsvej 5¹, Gentofte.
- Sørensen, Marie Kirstine, Næsbyholmvej 143¹ th., Brønshøj.
- Inger, f. Kjærgård, »Centrum«, Nordby, Fanø.
- Gerda, f. Knudsen, journalist, Melbyvej 27, Skærbæk.
- Terkelsen, Flemming, Ottersbøl, Skærbæk.
- Thomsen, Lorens, førstelærer, centralskolen, Brøns.
- Eva, gymnasieelev, Præstegården, Vejrup.
- Fritz, bankfuldmægtig, Lærkevej 14, Skærbæk.
- Leif, tømrerlærling, Lærkevej 14, Skærbæk.

— Leif J., Bredgade 9, Marstal.
— Ib, Søndernæs, Brøns.
— Minna, f. Matthiesen, Lunde pr. Ballum.
Thyssen, Doralise, f. Thyssen, Italiensvej 52, København S.
— Viggo, bankdirektør, Jernbanegade, Bramminge.
Toft, Terkel, ingeniør, Rebækallé 18 a, Hvidovre.
Tofterup, Beate, f. Jensen, Østergårdsvej 4, Gørding.
Tryk, Birgitte, f. Schreiber, Bøgevej, Skærbæk.
— Bent. Bøgevej, Skærbæk.
Tæstensen, Jes Søgård, isenkræmmer, Tøndervej, Skærbæk.
Tøttrup, Anne Grethe, f. Jensen, Tølløsevej 62, Brønshøj.
Urup, Frida, f. Haase, Tøndervej 2, Højer.
Vind Frederiksen, J., Bredekær 12, Hvidovre.
Vinum, Jørgen, tandlæge, Kongensgade 13, Esbjerg.
Vodder Lausen, »Vestergård«, Ottersbøl, Skærbæk.
Westergaard, Ole, overtrafikassistent, Ribevej 23, Skærbæk.
Wiehl, Inga, f. Wolfsberg, stud. mag., 403 N., 80 Ave 98902 Yakima,
Washington, U. S. A.
Willadsen, P., arkitekt, Frydendalsvej 12, København V.
Wolfsberg, Peter, murerlærling, Storegade 18, Skærbæk.

Abel, Knud G., Havedgård, Rejsby.
Abrahamsen, Ingrid, f. Højbjerg, Søndergade 51, Skærbæk.
Agergård Jensen, Grethe, f. Malling, Bogøvej 9, Kirkeby, Nordborg, Als.
Agerholm, Carl E., mekanikerlærling, Frifelt.
Andersen, Christian, ingeniør, Liljevej 19, Vejen.
— A. P., overtoldassistent, Lærkevej 20, Rødbyhavn.
— Dagmar, Moldrupvej 42, Haderslev.
— Grethe, laboratorietekniker, Mjolden, Døstrup S.
— Gunda, f. Obeling, kontorelev, Østergade 2, Skærbæk.
— Johanne, Skærbæk Eksportslagteri, Skærbæk.
— Jytte, Brøns.
— Kjeld J., Arrild.
— Walther E., Øbjerg, Arrild.
Andresen, Erik, mekaniker, Jepsensvej 5, Bredebro.
— Georg, bagermester, Skærbæk.
— Gerda, f. Kiilerich, »Edelsbo«, Niels Ebbesensvej 31, Skanderborg.
— Svend, urmager, Lorens Møllersvej 44, Esbjerg.
— Verner, toldkontrollør, Ved Skellet 9, Sønderborg.
Autzen, Sonni K., f. Møller, Tøndervej, Skærbæk.
Banke, Marie, f. Knudsen, lærerinde, Skovvej 14, Kerteminde.
Bay, Erik, overingeniør, cand. polyt., Trongårdsparken 101, Lyngby.
Beck, Anne Margr., husassistent, Brøns.

- Harry V., Brøns.
- Niels, tekn., Mosevang 118, Nordborg, Als.
- Bekker, Birgit, Midtkobbel 27, Sønderborg.
- Bendesen, Anne Hestbeck, Skærbæk.
- Helga, f. Schmidt, St. Andst, Andst.
- Randi, Skærbæk.
- Bennedsen, Anders, postekspeditør, Roager.
- Bennetsen, Ingeline, f. Høeg, Hømvejle, Ribe.
- Bennetzn, Knud C., lærer, Høm, Ribe.
- Berndt, Christian, Oksbøl Kro pr. Nordborg.
- Biering-Sørensen, Benedikte, f. Nørgård, Ramsingsvej 20², Kbh. Valby.
- Boesen, Hans, landmand, Søndernæs, Brøns.
- Bogh, Ejnar, toldkontrollør, Farversmøllevej 35, Åbenrå.
- Jørgen, overlærer, Væxjövej 10, Åbenrå.
- Christa, f. Rasmussen, Væxjövej 10, Åbenrå.
- Boisen, Boe, lektor, Provst Petersensvej 8, Tønder.
- Christiane, f. Rossen, Provst Petersensvej 8, Tønder.
- Bollmann, Henry, fenrik, Tjørnevej 29, Vojens.
- Niels, toldassistent, Finlandsvej 6 B, Vejle.
- Borner, Jørgen, dekoratør, Ll. Strandvej 25, Hellerup.
- Brandt, Jens, Birkeallé, Skærbæk.
- Erik P., Birkeallé, Skærbæk.
- Brink, Johs., styrmand, Elmeallé 44² th., Korsør.
- Tove, f. Bennetsen, plejerske, Enderupvej, Hviding St.
- Øjvind, styrmand, Tjørnebakken 2, Trøjelykke, Kalundborg.
- Brockdorff, Peter, overpostassistent, Ny Allegade 7, Haderslev.
- Brodersen, Eva Mærsk, Lærkevej, Skærbæk.
- Carl, Jørgen, købmand, Tøndervej 18, Skærbæk.
- Marius, læge, Nr. Nebel.
- Carstensen, Ingrid, f. Ebsen, Vodder, Frifelt.
- Christensen, Arne, trafikassistent, Ørnevang 28 st. tv. dør 1, Allerød.
- Karin, f. Thøstesen, sygeplejerske, Bülowgade 58, Aarhus C.
- Kirsten Hansen, f. Lauridsen, Slotsgade 18, Løgumkloster.
- Mikael, Hovmålvej 75, vær. 22, Amager koll., Amager.
- Lis, f. Wiborg, Fynshav, Als.
- Christiansen, Åge, kontorchef, lic. merc., Skovgårdsvej 7, Birkerød.
- Chr. J., havneassistent, Havneboligen, Skagen.
- Leni, f. Leu, Havneboligen, Skagen.
- Edel Margrete, f. Larsen, kontorassistent i D. S. B., Johannedalvej 58, Ølstykke st.
- Fritz Lund, vognmand, Halmtorvet 11, København V.
- Hans O. Lindskov, skovrider B. L. C., Skærbæk.
- Holger, postbud, Krogs Kobbel 11, Haderslev.

- Kaj, urmager, Brillehuset, Stokbrogade 6, Hjørring.
- Niels Erik, driftsleder, Allershøj pr. Gadstrup.
- Clausen, Erik, Ullerupvej, Skærbæk.
- Jacob, Vinum pr. Døstrup.
- Margit, f. Petersen, Vinum, Døstrup S.
- Marie, f. Schmidt, Åstrupvej 33, Haderslev.
- Clemmensen, Oda, f. Jacobsen, Mellemgade 8, Skærbæk.
- Solvejg, radiotelegrafist, Gl. Ullerupvej 62, Skærbæk.
- Cornett, Hans Chr., Storegade 10, Skærbæk.
- Degn, Holger, lærer, Høm skole, Ringsted.
- Signe, Astrup, Brøns.
- Søren, mekaniker, U. S. Air Base box 663, Sdr. Strømfjord, Grønland.
- Degenkolw, Ingemarie, f. Jensen, lærerinde, Brøns.
- Dela, Carl F., ingeniør, Bakken 14, Guderup, Als.
- Detlef, Willy, frisørmester, Tøndervej, Skærbæk.
- Dinesen, Torben A., Åbenråvej, Skærbæk.
- Dransfeldt, Henning, rørlæggerlærling, Brøns.
- Inger, Bolding, Hegnsvig.
- Dreggård, Grethe, f. Bertelsen, døvelærer, Vangeledet 83, Virum.
- Duhn, Aase, f. Buch, kontorassistent, Motalavej 53² th., Korsør.
- Ebbesen, Sonni, f. Petersen, Danmarksgade 27³ th., Fredericia.
- Dagmar, Skærbæk Sparekasse, Skærbæk.
- Ebner, Ingrid, f. Fromsejer, sekretær, Gesing, Skærbæk.
- Ebsen, Astrid, bankelev, Mjolden, Døstrup.
- Annelise, Mjolden, Døstrup S.
- Enemark, Laura, f. Damgård, Døstrup S.
- Eriksen, Karin I., f. Gram, Kanalvej 92, Odense.
- Ewald, Asta, laborant, Østergade 57, Vojens.
- Falk, Hanne Marie Høeg, f. Sprecher, Solsortevej 4, Skærbæk.
- Faurby-Nielsen, Peter, resturatrør F. N., Havneby, Rømø.
- Fedderson, Britta, damefrisørelev, Frifelt.
- Ferslev, Aase, ekspeditrice, Døstrup.
- Findahl, Yrsa M., Hulerødgaard, Horserød, Helsingør.
- Fischer, Ulla, f. Møller, Skovrøysvej 7, Tønder.
- Flindt, Vita Juhler, f. Fromsejer, kontorist, Allégade 36, Vojens.
- Fredslund Madsen, Sigrid, f. Hansen, lærerinde, Rosenhaven 8, Sønderborg.
- Freudentahl, Erling A., Brøns,
- Fromsejer, Elsiné, f. Juhler, Gesing, Skærbæk.
- Füchsel, Georg, bankfuldmægtig, Spikergade 9, Tønder.
- Carl Otto, Hyldebjergsallé 67¹, Vanløse.
- Gad, Aase, Varde Apotek, Varde.
- Gadeberg, John, stud. polyt., vær. 104, Paul Bergsøe kollegium,
Skodsborgvej 190, Nærum.

Gade, Ingrid T., Brøns.

Garff, Hanne, f. Ulfbeck, ergoterapeut, Nr. Søgade 33² tv., Københ. K.

Godtbert, Peter, importør, Tarnvej 7, Rødovre.

Graven Nielsen, Birthe, f. Skodborg, Kløvervænget 24, Odense.

Grøn-Iversen, Karen, f. Hansen, sygeplejerske, Richtersvej 25, Silkeborg.

Göttsche, Paul, toldass., Tranevej 19, Himmelev, Roskilde.

Hansen, Annegrethe, handelslærling, Frifelt.

— Anelise, Hviding.

— Bodil, f. Kristensen, Kildevang 4, Vejle.

— Catrine, f. Freudendahl, Præstegårdsvej 9, Ulkebøl, Sønderborg.

— Christa, f. Hansen, Kepslund, Skærbæk.

— Chr. Frederik, Sarqaaq, 3952 Jacobshavn, Grønland.

— Ebba, stud. mag., Birkeallé, Skærbæk.

— Ebba, laboratorietekniker, Møllevej 35, Thisted.

— Elsie, receptionschef, Ordrupvej 35 A² tv., Charlottenlund.

— Hans R. L., civilingeniør, Højgårdsallé 31, Bagsværd.

— Gerda, f. Schmidt, Højgårdsallé 31, Bagsværd.

— Godske, Kepslund, Skærbæk.

— Gunnar Bleiken, Mågevej 86, Langesø, Nordborg.

— Gunnar K., elektriker, Skolegade, Skærbæk.

— Hans, bagermester, Toftsvej 28 st., Esbjerg.

— Irene, fru Carla Hansen, Kirkevej, Skærbæk.

— Jens Th., politibetjent, Horsebred 53, Vallensbæk, Albertslund.

— Kaj, vognmand Hansen, Døstrup.

— Kurt, Mjolden, Døstrup.

— Mogens, Skolegade, Skærbæk.

— Mona, damefrisør, Skolegade, Skærbæk.

— Mona, Langesø Kollegium, Nordborg, Als.

— Peter Lausten, kontorchef H.D., Smedekærvej 14, Tårnby pr. Kastrup.

— Pål, styrmand, Hallindskovvej 70, Svendborg.

— Rigmor, f. Freudendahl, Sølsted, Visby.

— Sonja V., Slotsvænget 8, Hillerød.

— Svend Aa., maskinarbejder, c/o Charles Hansen, Kirkeby, Rømø.

— Tage, arbejdsstudieleder, Åbenrå Andelssvineslagteri, Åbenrå.

— Tage, radiotekniker, Åbenråvej 9, Skærbæk.

— Vagn, lønningsbogholder, Søndergade 21, Højer.

Halleby, Mariane f. Rejkkær, bankassistent, Søholtallé 46, Silkeborg.

Hemp, Anna Christa, f. Petersen, Bavnestedet 9⁹, Værløse.

Henningsen, Anne-Kirsten, Ribevej 20, Skærbæk.

— Inge-Birthe, Ribevej 20, Skærbæk.

Hesel, Gerda, f. Evald, lærerinde, Frederiksinde skole, Brenderup, Fyn.

Heukendorff, Günther, matros, Melbyvej 19, Skærbæk.

Holm, Jacob, dyrlæge, Skodborg J.

Hommel, Erik, politimester, Godthåb, Grønland.
 Hunderup, Elisabeth, f. Dransfeldt, Brøns.
 Høyer, Jørgen, Tøndervej, Skærbæk.
 Ibsen, Vilh., klitassistent, Kongsmark, Rømø.
 Iversen, Lis Beyer, f. Clausen, lærerinde, Nygade, Felsted.
 — Kirsten, f. Sørensen, Mjolden, Døstrup St.
 Jacobsen, Alice, lægesekretær, Halsskovgade 2 st., lejl. 8, København Ø.
 — Anna Christa, stud. med., Høeg Guldbergsgade 69 B³, Aarhus C.
 — Annelise, f. Andersen, Kastanieallé 29, Tønder.
 — Anne M., Lourup, Døstrup.
 — Erling, købmand, Frifelt.
 — Hans Peter, Drengsted pr. Døstrup.
 — Lis, f. Steffensen, Øster Gasse, Skærbæk.
 — Ruth, »Vinca«, Sjølund.
 — Ulla, husassistent, Mjolden, Døstrup.
 Jagd, Tove, f. Lodbjerg, Akacievej 29, Virum.
 Janstrup, Lis, stud. ag. scient. soc., Rebæksøpark 5, vær. 505, Hvidovre.
 Jensen, Aase, f. Ebsen, Møllebakken 13, Skrydstrup pr. Vojens.
 — Anni, f. Andersen, Ribevej 10, Skærbæk.
 — Carla, f. Gaeng, bankassistent, Jyllandsgade 19, Ikast.
 — Erik, Rejsby.
 — Finn Wolfhechel, Tønder.
 — Flemming, el-lærling, Brøns.
 — Gurli, Ahlmansvej 43, Sønderborg.
 — Harry, Nyelandsvej 31¹, Frederiksberg.
 — Iris, f. Petersen, Borgmesterløkke 14, Sønderborg.
 — Jens Jørgen, lærerstud., Bobakken 8, Vanløse.
 — Kaj B., Ved Dammen 8, Løgumkloster.
 — Kirsten, sygeplejerske, Amtssygehuset, Aarhus C.
 — Kurt, c/o fiskemester Jensen, Brøns.
 — Laust, chefredaktør, Oddervej 189, Højbjerg.
 — Mogens C., Skolegade, Skærbæk.
 — Nis J., Tøndervej 29, Skærbæk.
 — Stig, lærer J., Brøns.
 — Viggo, revisorassistent, Skolegade, Skærbæk.
 Jepsen, Diderik, kornhandler, Bredebro.
 — Bent Aa., Mjolden, Døstrup.
 Jessen, Laurids A., tekn. ass., Kollegievænget 21¹ A, Horsens.
 — Signe, f. Andersen, Vestergade 49, Tønder.
 Jessen, Vagn, kontorelev, Frifelt.
 — Nis J., gymnasieelev, Roager.
 Johansen, Kirsten Øgård, f. Oksen, Sct. Hansgade 26³ th., København N.
 — Chr. Riggelsen, Gl. Hinnerup, Aarhus.

- Ester, kontorist, Moltkervej 19, Viby, Århus.
- Karin Greta, f. Møller, Genner.
- Kirsten, f. Jæger, lærerinde, Mosevej 6, Gærum, Frederikshavn.
- Johnsen, Dagmar, f. Stamp. Mesinge Centralskole, Fyn.
- Jürgensen, Ingemarie, f. Svensen, cand. pharm, Albertslundvej 59¹, Albertslund.
- Jørgensen, Hans J., Hellebækgade 7² th., København N.
- Bent Tychsen, Døstrup S.
- Hans El, fuldmægtig, Paludan Müllersvej 1, København V.
- Mogens, maskinlærling KFUM's coll., Kirkegade 70, Esbjerg.
- Nancy, f. Skau, Lærkevej 9, Skærbæk.
- Per El., universitetslektor, amanuensis, Himmerlandsvej 12¹ tv. Vanløse.
- Karstensen, Bent, Brøns.
- Karstoft, Niels R., Gesing, Skærbæk.
- Therkild, eksportør K., Skærbæk.
- Keller, Anne Marie, sygeplejeelev, Bjerggade 4, Åbenrå.
- Kiilerich, Hans, »Jydsk Trikotage«, Søndergade 20, Vejen.
- Aage, lærer, Lollandsvej 8, Slagelse.
- Kjær, Anders, direktør, Egelundsvej 9, Risskov.
- Kjærgaard, Hans Obling, urmagersvend, Kohbergs Specialoptik, Kongensgade 30, Esbjerg.
- Knudsen, Karl, lærer, Jagtvej 212¹, København Ø.
- Kristensen, Birte, f. Brodersen, el-konsulent, Risvangalle 27⁶, Århus N.
- Ingrid, f. Helms, lærerinde, Rønneholmsvej 24, Vanløse.
- Kristiansen, Kirsten, f. Malling, Mosevang 86, Nordborg.
- Krog, Grethe, Læssøegade 11, Kolding.
- Jens Erik, Astrup, Brøns.
- Louise, f. Prinds, damefrisør, Salon Prinds, Kongensgade 53, Esbjerg.
- Martin, Astrup, Brøns.
- Krogh, Kirsten M., Renbæk pr. Skærbæk.
- Kudsk, B. P., forvaltningsleder, Suensonsgade 34, København K.
- Kærn, Ole, amtsvejinpektør, Skovvej 4, Sørup, Fredensborg.
- Lagoni, Hans, murer, Døstrup S.
- Solveig Sjørdal, f. Brink, Døstrup S.
- Larsen, Birthe, f. Rejkjær, Dalen 3, Skærbæk.
- Gunhild Marianne, klinikassistent, Borggade 1, Gråsten.
- Lassen, Georg, smedemester, Gesing, Skærbæk.
- Anna-Lise, Frifelt.
- Gerda, f. Svendsen, »Blæsbjerg«, Skast, Ballum.
- Lauridsen, Birgit C., Brøns.
- Lauritzen, Niels Risgaard, Solsortevej 5, Skærbæk.
- Laursen, G. Elisabeth, Mjolden pr. Døstrup.

— Poul Richardt, Mjolden, Døstrup S.
 Lerche, Birgitte, gymnasieelev, Skærbæk.
 Lessow, Hugo, købmand L., Brøns.
 Leu, Carla, lægesekretær, Henrik Steffensvej 9, København V.
 Lorenzen, Svend, Borg, Bredebro.
 Lund, Andreas, Frifelt.
 — Margrethe, f. Prinds, Brøns.
 — Palle, gymnasieelev, Jernbanegade, Skærbæk.
 Lundsager, Inger, f. Rübner Jørgensen, Holsted by.
 Lütje, Elsebeth, Gasse, Skærbæk.
 Lydiksen, Martin, mekaniker, Guldager.
 Madsen, Astrid, f. Sørensen, overlærer, Birkevej 4, Oxbøl.
 — Bente, f. Sørensen, Rolfsgade 122, Esbjerg.
 — Flemming H., Mølbjerggaard, Vinum, Døstrup S.
 — Poul, afdelingschef, Vangedevej 220A, Søborg.
 — Preben B. E., lærer stud., Roager.
 Mahler, Jens, Egebæk, Hviding.
 Marcussen, Sigrid, bankelev, Mjolden, Døstrup.
 Martinsen, Viggo, politibetjent, Jernbanegade 23, Åbenrå.
 Mathiesen, Christian, Lunde pr. Ballum.
 — Simon S., Vinum, Døstrup S.
 — Margrethe, Vinum, Døstrup S.
 Michaelsen, Karen, kontorelev, Renbæk, Skærbæk.
 Mikkelsen, Math., Arnum Søndermark, Arnum.
 — Rita, kontorelev, Bernstoffsvej 69 B² th., Hellerup.
 Motzkus, Jonna Elise, f. Larsen, Danmarksgade 4, Bredebro.
 Mouritsen, Kamma, f. Obling, Glentevej 2, Skjern.
 Møller, Frieda, f. Petersen, bankassistent, Gyvelvej 4, Sønderborg.
 — Kirsten E., hospitalslaborant, Nygade 39, Skærbæk.
 — Helle, Skolegade 46, Skærbæk.
 Nielsen, C. A., toldinspektør, Hjortekærvej 139 a, Lyngby.
 — Bent, kontorist, Skolegade 29, Skærbæk.
 — Bjarne, gymnasieelev, Skolegade, Skærbæk.
 — Else Marie, sygeplejerske, Havevej, Skærbæk.
 — Inger M. K., f. Møller, Forstallé 64, Åbenrå.
 — Jette, Egebæk, Hviding.
 — Kaj, landmand N., Havervad, Brøns.
 — Kaj Svane, postkontrollør, Rugtoften 10, Bagsværd.
 — Lis Sofie, Ryes Møllevej 36 a, Haderslev.
 — Kristian Svane, kontrollør i post- og telegrafvæsenet, Hårbyvej 12, Skovlunde.
 — Morten T., stud. med., Egebæk, Hviding.
 — Preben, journalistelev, Skolegade 29, Skærbæk.

Nissen, H. P., prokurist, Læsøvej 16, Sønderborg.
 — Birgit, bankelev, Døstrup.
 — Kirsten, gårdejer L. N., Døstrup.
 — Lillian, Svingelen, Skærbæk.
 Nørgård, Nikoline, f. Olesen, Skolegade 20, Kollund.
 Obeling, Anna, Astrup, Brøns.
 Obling, C. P., assistent i post- og telegrafvæsenet, Nyvej 8 C² th., Skelskør.
 — Anna M. B., Storegade 1, Skærbæk.
 — Birgit, Skærbæk.
 Ockens, Niels Verner, dyrlæge, Avedøregårdsvej 82, Hvidovre, København.
 Oksen, Erik, landsretssagfører, Badstuestræde 18, København K.
 — Dinnes, assistent, Toftemarken 27 st. th., Svendborg.
 — Ebba, c/o lærer Ove Nissen, Løgumkloster.
 Olesen, Otto, murermester, Brøns.
 Olsen, Jenni A. G., Renbæk, Arrild.
 — Lis R., Skolegade, Skærbæk.
 Ottsen, Kjeld Gunderlund, kontorelev, Vodder Mejeri, Frifelt.
 Paulsen, Mads, kriminaloverbetjent, Poppelkrogen 11, Bagsværd.
 — Bent Aa., Ø. Gasse, Skærbæk.
 — Svend, eksp. sekr., Helligkorsvej 96, Roskilde.
 Pedersen, Inge Marie, husholdningsekspert, Stænget 10, Gentofte.
 — Anne Margrethe, f. Hansen, Branderup.
 — Bent, Storegade, Skærbæk.
 — Bjarne S., Brugsforeningen, Skærbæk.
 — Jørn W., Mjolden, Døstrup S.
 — Peder, gdr. P., Brøns.
 — Tove L., Brøns.
 Petersen, Christa, bankassistent, Storegade 13, Skærbæk.
 — Anton, tømmerhandler, Jernbanegade 7, Skærbæk.
 — Bent Frede, lærer, Realskolen, Tøndervej 28, Skærbæk.
 — Carl Villy, speditørellev, Frøslev, Padborg.
 — Eva, f. Lützen, damefrisør, Vestergade 57, Tønder.
 — Grethe, f. Munksgaard, Havedal 5, Ribe.
 — Grethe Stillhoff, barneplejerske, Helgolandsgade 24², Sønderborg.
 — Markus, gårdejer, Døstrup S.
 — Metha, f. Andersen, Skovvænget 2, Skive.
 — Misse, ekspeditrice, Hjemsted, Skærbæk.
 — Valborg, f. Jessen, »Mejlgård«, Nr. Farup, Ribe.
 Plambeck, Elisabeth, f. Kiilerich, Mathildevej 4, st., København F.
 Prinds, Andreas, autoforhandler, Brøns.
 Rasmussen, Anne-Lise K., kontorelev, Baldersgade 2 A, Horsens.
 Ravn, Henning, mejerist R., Frifelt.
 — Alice, Storegade, Skærbæk.

- Bente E. E., Døstrup S.
 Rejkjær, Kirsten, sygeplejerske, Astrupvej 23, Skærbæk.
 Richter, Kaj, bankfuldmægtig, Haderslev Bank, Ahornvej 40, Haderslev.
 Rode, Erik, Skolegade, Skærbæk.
 — Johannes, Skolegade, Skærbæk.
 Rølling, Inge, f. Knudsen, tandlæge, Ligustervej 17, Brabrand.
 Sabroe, Lilly, f. Hansen, sygeplejerske, Nybrovej 19 L, Gentofte.
 Sandersen, Christian, handelslærling, Roager.
 Schmahr, Lillian, f. Petersen, Rosenørnsallé 4, København V.
 Schmidt, V. Blume, uddeler, Gesten.
 — Alfred, amtsstueassistent, Ørnevej 3, Hjørring.
 — Bent, postbud, Blichersvej 30, Helsingør.
 — Egon, repræsentant, Kongehøjen 33, Hornshøj, Holstebro.
 — Frode, urmager, Vestergade 10, Vamdrup.
 — Hanni M., kontorassistent, Niels Juelsgade 10³ tv., Esbjerg.
 — Inger, f. Clausen, Lillekær 9² tv., København, Rødovre.
 — Jytte, landmand S., Gånsager, Frifelt.
 — Kaj, trikotagehandler, Bjergegade 16, Helsingør.
 — Svend, Næsborgvej 78, Hvidovre.
 — Thorvald, Nord Tvismark, Rønmø.
 — Vagn, Brejning materialhandel, Birkevang 13, Brejning.
 Schjøtt, Elly, Tøndervej 5, Skærbæk.
 Schøler, Anni, gårdejer Sv. Sch., Spandet.
 Simonsen, Dagny, Danish Tourist Board, 18 Aberdave Gardens,
 London N. W. 6 England.
 — Inge Normann, f. Wiborg, Højlundsallé 24, Esbjerg.
 — Karl Helmuth, Sevo købmand, Løjt Kirkeby.
 Snitgaard, Anders, rutebilejer, Ved gamle dige 2, Højer.
 Steffensen, P., overlærer, Th. Larsensvej 20, Lemvig.
 — Elin L., smørrebrødsjomfru, Mellemgade 24, Skærbæk.
 — John L., el-lærling, Mellemgade 24, Skærbæk.
 — Ulla L., Mellemgade 24, Skærbæk.
 Stenger, Carl, kasserer, Kaplevej 76, Virum.
 — Christa L., kasserer, Mellemgade, Skærbæk.
 — Flemming, Gl. Ullerupvej, Skærbæk.
 Stigsen, Peter, agronom, Danish Projekt, Hessaraghatta P. J., Banalore
 Distr., India.
 Stokbæk, Kjestine, sygeplejerske, Hessellund, Roager.
 — Povl Wind, amtsstueassistent, Valdemarsgade 15², København V.
 Studsgård, Josef, revalideringskonsulent, Fortevej 47, Rødovre.
 Sund-Nielsen, Inger, f. Åbling, Skotttegården 16³ th., Kastrup.
 Svendsen, Hans M., Danshøjvej 9¹, Valby.
 Søndergaard, Sigrid, f. Brodersen, civilingeniør, Juni Allé 79, Herlev.

Sørensen, Annegrethe, sygeplejerske, Kløvervænget 6, Odense Amts- og Bys sygehus, Odense.

— Birte, f. Beck, Damhaven 25 st. tv., Vejle.

— Inga, Rejsby.

Terkildsen, Ingvert, major, Holmansvej 9, Sandet, Fredericia.

Therkildsen, Ellen, f. Madsen, Østerbrogade 87¹ th., København.

Tersbøl, Mona, f. Pinkowsky, »Bedre Bolig«, Skærbæk.

Thalwitzer, Normann, Ringgade 115, Sønderborg.

Thomsen, Anne-Mai, gdr. B. Thomsen, Astrup, Brøns.

— Agnethe, Beck, »Vangsbo«, Brøns.

— Hans Helge Beck, Brøns.

— Nanna, f. Holm, Stavedskov, Frifelt.

— Ole K., Præstegården, Vejrup.

— Strange, Mellemgade 20, Skærbæk.

Thysen, Iver G., Frifelt.

Tipsmark, Johanne, f. Bertelsen, Arnold Niensens Boulevard 57 st. tv. 3 a, Hvidovre, Valby.

Tjørnelund, Betty, f. Lorenzen, Nygade 13, Bredebro.

Toft, Anne Birgitte, f. Gregersen, kontorassistent, Nørrevang 35, Vojens.

Truelsen, Ebbe, Søndergade, Assens, Mariager.

Tygesen, Amalie, f. Christensen, Tuborg depot, Tønder.

— Hans, lærer, Møllegade 33, Sønderborg.

Tønder, Hans F., Skolegade 25, Skærbæk.

— Winy, f. Pedersen, Mellemgade 22, Skærbæk.

Tønnes-Madsen, Bjarke, premierløjtnant, Chr. Richardsvej 12, Varde.

Ulfbeck, Ole, mag. scient, Lundebergvej 16¹, Hellerup.

— Bo, stud. teol., Faksegade 5⁴ tv. (c/o fru Andersen), København Ø.

Vejrup, Margit, kontorelev, Frifelt Kro, Frifelt.

Vodder, Kirsten M., gårdejer D. V., Mjolden, Døstrup.

White, Elisabeth M., f. Leding, Birkeallé 11, Skærbæk.

Wiborg, Svend, el-installatør, Horsensvej 3, Viby J.

Winter Ulla, bankassistent, Storegade, Skærbæk.

— Lisbeth, Storegade, Skærbæk.

— Stella, Storegade 27, Skærbæk.

Winther, Andrea S., f. Tønder, Nørbølling, Brørup.

Østrup, Katja Rasmussen, Tøndervej, Skærbæk.

Aarhus, Karl, Spandet pr. Arnum.

REALISTER 1968

Andersen ,Stig, c/o gdr. Andersen, Gånsager, Frifelt.
Beck, Inga M. M., c/o gdr. Beck, Brøns.
Christensen, Ulla M., c/o gdr. Christensen, Søndernæs, Brøns.
Christiansen, Christian L., c/o skovrider Christiansen, Ribevej, Skærbæk.
Gade, Nora E., c/o kornhandler Gade, Brøns.
Hansen, Ulla, c/o banearbejder Hansen, Brøns.
Janstrup, Hans, c/o arkitekt Janstrup, Skolegade, Skærbæk.
Jensen, Irene, c/o gdr. Jensen, Vesterbæk, Roager.
Jørgensen, Johannes P., c/o gdr. Jørgensen, Kærbølling, Brøns.
Kock, Kurt, c/o snedker Kock, Brøns.
Kristiansen, Henning, c/o murer Kristiansen, Kirkeby, Roager.
Krogh, Birgitte M., c/o fængselsbetjent Krogh, Renbæk, Arrild.
Nissen, Peter, c/o gdr. Nissen, Døstrup.
— Viola, c/o entreprenør Nissen, Lourup, Døstrup.
Oksen, Krista B., c/o gdr. Oksen, Birkelev, Frifelt.
Rahr, Asmus J., c/o vognmand Rahr, Kirkeby, Roager.
Rossen, Birgit, c/o uddeler Rossen, Mjolden, Døstrup.
— Mette, c/o uddeler Rossen, Mjolden, Døstrup.
Skøtt, Anni M., c/o gdr. Skøtt, Gånsager, Frifelt.
Tarp, Inge, c/o arb. Tarp, Brøns.
Tobiesen, Doris H., c/o sognepræst Tobiesen, Døstrup.
Uhrenholt, Knud Aa., c/o uddeler Uhrenholt, Roager.
Vodder, Hans L., c/o gdr. Vodder, Mjolden, Døstrup.